

ies
llompart

PLA DE CONVIVÈNCIA

ÍNDEX

1. CARACTERÍSTIQUES I ENTORN DEL CENTRE EDUCATIU	3
1.1. Introducció	3
1.2. Descripció del centre i de l'entorn	5
1.3. Identificació i anàlisi dels aspectes que afavoreixen o dificulten la convivència	7
1.4. Respostes que el centre dona a les situacions de conflicte	17
1.5. Relació amb els serveis socials, sanitaris o d'altre tipus i recursos de l'entorn i de la comunitat	20
2. OBJECTIUS.....	25
3. PROPOSTES DE FORMACIÓ PER A TOTA LA COMUNITAT EDUCATIVA, ADREÇADES A LA PREVENCIÓ I LA GESTIÓ POSITIVA DE CONFLICTES	26
4. ACCIONS PREVISTES PER A LA CONSECUCIÓ DELS OBJECTIUS PROPOSATS	27
4.1.- Organització i planificació general	27
4.2.- Àmbit de les tutories	29
4.3.- Àmbit de les activitats de recreació i extraescolars	31
4.4.- Àmbit de la coordinació amb els centres adscrits de Primària	31
4.5.- Àmbit familiar	31
4.6.- Àmbit social immediat.....	32
4.7.- Mecanismes i procediments de detecció, correcció, seguiment i avaluació de les actuacions orientades a la prevenció i l'aconsegüiment d'un clima adequat de convivència en el centre:	32
5. PROCEDIMENTS ESPECÍFICS D'ACTUACIÓ PER PREVENIR I GESTIONAR CONFLICTES	32
5.1. La mediació escolar.....	32
5.2.- Models d'actuació	35
5.3.- Mesures urgents	38
5.4.- Mesures d'intervenció.....	40
5.5.- Negociació d'acords educatius	44
6. CONCLUSIONS.....	45
7. ANNEXOS.....	47
ANNEXOS (III-VII) EN RELACIÓ A LA MEDIACIÓ ESCOLAR:	54
8. BIBLIOGRAFIA	87

1. CARACTERÍSTIQUES I ENTORN DEL CENTRE EDUCATIU

1.1. Introducció

Un Pla de Convivència està adreçat a analitzar i reflexionar sobre la convivència en un centre educatiu, amb la finalitat de facilitar-la. Aquest document ha d'estar obert a tots els agents de la Comunitat Educativa: professorat, alumnat i pares i mares.

Els dos eixos cabdals d'aquest Pla de Convivència són, primer, explicar allò que ja s'està fent en el nostre centre en matèria de convivència (per exemple, formar equips de mediació amb alumnes i professors). I segon, presentar els objectius i les actuacions que es volen acomplir a curt i mitjà termini en aquest tema. Com a membres de la comunitat escolar, tots vivim i patim en un moment o altre situacions de conflicte, i per això cal que sapiguem identificar i desglossar, i que actuem de forma coordinada. Tanmateix, per bé que es puguin determinar i consensuar unes directrius, el centre que ha d'aplicar aquest Pla ha de sentir-se lliure per adequar-les al dia a dia i a cada cas en concret.

L'IES Josep Maria Llopart es troba a Palma, al barri del Camp Rodó i acull alumnat de les barriades de Bons Aires, Amanecer i Son Ferriol. A més es deixa sentir l'efecte de la immigració sobretot de països hispanoamericans i de l'est d'Europa. L'oferta educativa que s'hi ofereix és diversa: Educació Secundària Obligatòria; les modalitats de Batxillerat següents: Arts, Ciències de la Natura i de la Salut, Ciències Socials, Humanitats, diversos Cicles Formatius de Grau Mitjà: Arts Gràfiques: Impressió en Arts Gràfiques i Preimpressió en Arts Gràfiques; Sanitat: Cures Auxiliars d'Infermeria, i Emergències Sanitàries presencial i a distància; el Cicle Superior: Sanitat: Imatge per al Diagnòstic.

Respecte a la situació actual de la convivència, el nostre institut té un grau de convivència prou acceptable sense que puguem negar l'existència d'alguns casos aïllats de conflictivitat. En general, el clima del Centre és positiu i el sistema de relacions en tots els sectors: professorat, alumnat i personal administratiu i de serveis (PAS), tant a dins de cada sector com entre ells és correcte i respectuós.

El tipus de conducta problemàtica més freqüent correspon generalment als alumnes dels tres primers nivells de l'ESO i té a veure amb incompliments de deures o vulneració de drets de caràcter lleu. Aquests comportaments s'esmenen fonamentalment a través del diàleg i l'aplicació de les correccions que el ROF contempla per a aquests casos. Podem destacar-ne les següents situacions: comportaments a l'aula, que impedeixen el desenvolupament normal d'algunes classes, alumnat amb falta d'interès per les matèries que s'imparteixen, alumnat que no porta el material necessari a classe, alumnat repetidor desmotivats i amb retard escolar, entre d'altres.

També es donen situacions una mica més complexes, com apropiacions indegudes o agressions entre alumnes i alguna amenaça al professorat, no significatives quantitativament però sí prou importants per la qualitat del fet, la pèrdua de temps, la distracció de la tasca educativa i el nerviosisme i la preocupació que ocasionen. En relació al tractament de la igualtat entre ambdós sexes i situacions de violència per qüestió de gènere, no es donen casos significatius o visibles. L'edat d'aquests alumnes sol estar entre els 14 i els 16 o 17 anys, i, generalment, esperen assolir aquesta edat per poder abandonar l'ensenyament obligatori o accedir a un Cicle Formatiu de Grau Mitjà.

Per tant, és important destacar que la integració de l'alumnat a nivell social dins l'institut és també de màxima importància des del punt de vista de la convivència.

El plantejament comú de l'equip directiu i de la cap del departament d'orientació reunits en les sessions de treball del curs escolar 2011-12, va ser acordar l'actualització del Pla de Convivència d'acord amb els criteris següents:

- 1) Basar-se en el Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears (BOIB Núm. 187 de 23-12-2010).
- 2) Desenvolupar el punt referent a la prevenció tot aportant les activitats afavoridores de la convivència que ja s'estiguin realitzant i que es troben incloses en el Pla d'Acció Tutorial.
- 3) Assumir preferentment, davant dels conflictes, la via de la integració en lloc de la d'exclusió. Això comportarà aplicar el model de mediació, en funció de la situació particular en què es troba l'institut respecte a la formació i el desenvolupament d'aquest model.
- 4) Dissenyar el seguiment, l'actualització i el compliment del present Pla de Convivència (actualment duit a terme al curs 2012-2013).

Al curs 2012-2013 es procedeix a la revisió i actualització del present Pla, tenint molt present entre altres documents relacionats amb la matèria en qüestió, el BOIB Num.187 de 23 de desembre de 2010, tenint en consideració que resulta molt important tenir en compte l'objecte i àmbit d'aplicació de l'esmentat Decret:

- Regular els drets i els deures dels alumnes.
- Promoure i desenvolupar mesures i recursos per fomentar la convivència escolar, així com per prevenir i gestionar conflictes.

- Fixar les normes de convivència que s'han d'observar als centres docents i els mecanismes de correcció de les conductes contràries a aquestes normes o que les perjudiquen greument.

També en relació a aquest Decret, s'ha de remarcar com a important que la formació en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals i en l'exercici de la tolerància dins els principis democràtics de convivència és un dels objectius que han de definir el sistema educatiu.

En aquest mateix Decret 121/2010, igualment es parla dels deures dels alumnes, tot destacant-ne:

a) Deure de participar i col·laborar en la millora de la convivència escolar i en la consecució d'un clima d'estudi adequat al centre.

b) Deure de respectar el projecte educatiu o el caràcter propi del centre, així com les seves normes d'organització, convivència i disciplina, d'acord amb la legislació vigent.

c) Deure de complir les normes de convivència del centre recollides en el reglament d'organització i funcionament.

L'article 27.2 de la Constitució preveu que l'educació ha de tenir per objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana en el respecte als principis democràtics de la convivència i als drets i les llibertats fonamentals. Igualment, la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE), configura la convivència com un principi i com un fi del sistema educatiu i recull, com a elements que la inspiren, la prevenció del conflicte i la resolució pacífica d'aquest.

La LOE incorpora competències dels òrgans de govern dels centres docents a través de les quals es vol fer efectiva la convivència als centres, la protecció contra la violència de gènere, la igualtat efectiva entre homes i dones, i el respecte als drets i les llibertats fonamentals.

1.2. Descripció del centre i de l'entorn

El Pla de convivència del nostre centre pretén tenir una visió constructiva i positiva, per la qual cosa les seves directrius i actuacions intentaran anar encaminades més a l'aprenentatge o al reforçament de comportaments responsables, que a la correcció de conductes inadequades. Això no vol dir que aquestes conductes deixaran de tenir el tractament que precisen, sinó que el gruix de la inversió en temps i esforç es destinarà a

la instauració d'hàbits i d'actituds que beneficiïn directament o indirectament la convivència, de manera preventiva i com a estratègia de millora.

Al present, el clima de convivència en el centre no és dolent. No s'observa una alta incidència de problemes seriosos; només de tant en tant n'apareixen, i sobretot en els primers cursos de l'ESO. Aquests conflictes es resolen dialogant amb els alumnes implicats i amb les seves famílies, amb mesures disciplinàries d'estil pedagògic, i sols es recorre a l'obertura d'expedients disciplinaris si la gravetat de la falta aïllada o l'acumulació de faltes així ho determina.

Si volem educar per a la ciutadania democràtica, activa i responsable, hem de fer-ho des de valors com la justícia, la tolerància, el respecte, la solidaritat, i desenvolupar en l'alumnat les competències necessàries per a resoldre problemes i conflictes, assumir la gestió de la pròpia vida amb responsabilitat, relacionar-se positivament entre ells i amb la resta de la societat, prendre decisions, actuar amb sentit crític, emprendre accions per a transformar el medi, entre d'altres.

Una revisió del Projecte Curricular del centre ens mostra que aquestes intencionalitats educatives estan ben presents en els objectius de les diferents programacions, en els continguts, i en moltes de les activitats escolars i extraescolars que els acompanyen.

D'altra banda, la coordinació amb els col·legis de Primària d'on procedeixen els nostres alumnes de 1r d'ESO ens ofereix l'oportunitat d'aprofitar tot allò que ja han aconseguit en la tasca educativa relacionat amb l'àmbit de la convivència, i utilitzar-ho com a plataforma de llançament per a plantejar reptes de major complexitat, on es veuran implicats tant els alumnes com les seves famílies. És per això molt necessari, entre altres qüestions, donar continuïtat a les adscripcions que han vingut funcionant fins ara.

El nivell sociocultural mitjà-alt d'una important proporció del nostre alumnat ens permet fer participar les seves famílies de l'esperit d'aquest Pla de Convivència i demanar-los suport i ajudes concretes; això, a més, ens serveix sovint de font de recursos per treballar objectius concrets. Fins ara, les col·laboracions obtingudes han estat molt profitoses i s'ha de seguir en aquesta línia de cooperació entre família i escola, sempre que es respectin les competències de cada part.

S'ha de tenir en compte també el caràcter heterogeni del nostre alumnat, sobretot arran de la procedència (cultural, de capacitat, d'interessos, de trajectòries d'escolarització), cosa que obliga que el nostre estil educatiu hagi de contenir una atenció específica al fet de la diversitat i, d'aquesta manera, també diversifica, quan escau, els mitjans a aplicar en cada cas.

Finalment, coneixent el valor que té la maduresa personal en aquest tema, és necessari conscienciar els alumnes que arriben a nivells acadèmics superiors de l'obligació moral de contribuir a l'educació de les promocions que els segueixen, dels seus companys més joves; és clar, en la mesura que les seves habilitats i competències puguin resultar aprofitables i exemplars.

Per damunt de les necessitats d'espai, temps i material per a dur a bon port el nostre Pla de convivència, hem de ser molt conscients de la importància del factor humà i del paper rellevant que tots i cadascú de nosaltres, membres de la comunitat educativa en el seu conjunt, jugam cada dia quan afrontam la difícil tasca d'educar. La il·lusió per millorar i l'interès que es posa en això són els trets que ens caracteritzen com a Claustre, i el principal aval d'aquest projecte.

1.3. Identificació i anàlisi dels aspectes que afavoreixen o dificulten la convivència

El curs 2008-09 es va dur a terme un estudi de la situació de la convivència al centre amb la finalitat d'escatir les actuacions necessàries per a millorar-la. Es varen revisar les amonestacions i conflictes que havien sorgit durant el curs escolar anterior i es va comprovar, per una banda, que la majoria d'amonestacions les acumulaven els mateixos alumnes i per d'altra, que això no donava informació de com es trobava la resta d'alumnat, de quina era la seva opinió sobre la convivència en el centre o de quin tipus de conflictes eren els més freqüents.

És per això que en aquell curs mateix es va decidir preparar una activitat de tutoria amb preguntes obertes que varen fer tots els alumnes del centre i es varen dissenyar enquestes per a tots els membres de la comunitat educativa: alumnat, famílies, professorat i PAS.

L'activitat de tutoria que vàrem anomenar "Podem millorar?" [Vegeu annex 1] estava englobada en les accions que es varen realitzar per fer un diagnòstic de la situació actual del centre envers la convivència i per a detectar els problemes que donen lloc a situacions de conflicte en el dia a dia del nostre institut.

Si les enquestes recullen dades sobre com es troben els alumnes en relació als companys i professors, aquesta activitat es centra, bàsicament, en aspectes organitzatius i

instal·lacions. De vegades fent petites modificacions es poden evitar conflictes, per exemple a la porta de l'institut, als patis, al bar i als banys.

Els resultats de l'activitat es varen comunicar a les juntes de delegats de Batxillerat, Cicles Formatius i ESO. En aquestes reunions es va explicar que algunes propostes de millora no depenien de la direcció del centre, per exemple les relacionades amb l'horari o el temps d'esplai i es varen oferir solucions per unes altres.

L'objectiu de l'activitat era conèixer les opinions dels alumnes respecte del funcionament del centre, les instal·lacions i els recursos disponibles. Per aconseguir aquest objectiu els alumnes han de reflexionar individualment i en grup sobre els diferents aspectes de la vida de l'institut i expressar quins són els aspectes organitzatius que, en la seva opinió estan bé, quins són els problemes que detecten i proposar millores.

Atesos els resultats, sembla que els nostres alumnes valoren positivament, sobretot, les instal·lacions del centre com ara la biblioteca, les aules específiques, el saló d'actes i el bar. A distància s'esmenten altres aspectes que fan referència a les qüestions més diverses, des de l'organització per grups flexibles d'algunes assignatures fins als canvis de classe.

Els aspectes desfavorables que més problema provoquen queden ben palesos amb aquesta activitat. Els problemes relacionats amb els banys dels alumnes ocupen el primer lloc. En segon lloc hi surt el mobiliari. Els alumnes es queixen que és incòmode o que les cadires i les taules no estan estables. Aquest és un problema greu per als alumnes ja que passen moltes hores asseguts; en aquestes condicions segurament no afavoreixen una convivència més bona.

La calefacció també preocupava els alumnes. Mentre que a la primera i segona planta les aules s'encalenteixen prou i fins i tot massa, arriba amb molt poca força a la darrera planta on els alumnes han passat bastant de fred.

La neteja també va ser un tema controvertit, deu grups s'han queixat que les seves aules es netegen poc i malament.

Una altra queixa, que després figura a les propostes de millora, va ser la manca de taquilles. Les aules de primer i segon d'ESO tenen armariets dins les classes i els alumnes estan contents de tenir-ne, com es veu a la relació de coses que funcionen; en tot cas, es queixen que estan una mica desfetes. Altrament, els alumnes de la resta d'estudis no tenen armariets i en voldrien.

Pel que fa a les pissarres, el problema és que reflectien la llum i no es veia el que està escrit.

Una altra queixa es refereix als ordinadors, els alumnes voldrien que n'hi hagués més i que fossin més moderns. A l'institut hi ha tres aules d'informàtica disponibles on qualsevol professor, prèvia reserva, pot dur els alumnes.

La biblioteca també és motiu de disgust. Cinc grups es queixaven que durant alguns esplais la biblioteca estava tancada.

Avui dia, dos anys després, s'ha posat solució a moltes d'aquestes queixes:

- ✓ Per solucionar el tema dels banys, es va posar paper higiènic a les taules dels professors a les aules i els alumnes l'havien de demanar.
- ✓ Pel que fa a les taquilles, l'APIMA es va oferir a contractar una empresa de lloguer d'armariets i a gestionar-ne l'ús.
- ✓ La neteja de les aules ha millorat en dos sentits: es treballa perquè els alumnes embrutin menys i es va xerrar amb les dones de neteja per a millorar certes qüestions.
- ✓ Pel que fa a la dotació d'ordinadors, durant aquests dos darrers cursos s'han instal·lat projectors a totes les aules de batxillerat i la conselleria ha dotat d'ordinadors i pissarres digitals als 4 nivells d'ESO. La comissió TIC-TAC-TOC es dedica a mantenir les noves tecnologies en el centre.
- ✓ Totes les pissarres del centre s'han pintat i ja no reflecteixen tant la llum.
- ✓ La biblioteca està oberta durant els esplais.

En relació a les enquestes, la comissió de convivència les va realitzar a tots els membres de la nostra comunitat educativa per a conèixer l'estat de la convivència al centre. [Vegeu annex II]

A continuació es desglossen les conclusions a què es va arribar a partir de les dades obtingudes de cada col·lectiu a qui es va passar l'enquesta.

a) Conclusions dels resultats de les enquestes per l'alumnat

Totes les dades obtingudes a través de les enquestes, ens donen informació de primera mà per establir objectius i línies d'actuació envers la convivència en el centre.

Un element important per a tenir una bona convivència és que els membres de la comunitat educativa, els alumnes entre ells, participin de les decisions que els afecten directament. A l'enquesta se'ls va preguntar sobre el coneixement que tenien del Consell Escolar i si se sentien escoltats per tal d'obtenir algunes dades al respecte.

Sembla que bona part dels alumnes coneixen el Consell Escolar i que se senten escoltats. Així i tot consideram que encara es pot potenciar més la seva participació. Per això entenem que es poden dedicar algunes sessions de tutoria a explicar-los com es "governa" un institut, quins són els seus representants i quins els canals de comunicació que estableix la normativa. Per altra banda, es continuarà potenciant el paper del delegat de curs com a transmissor d'informació bidireccional a través de les reunions de delegats.

La integració de l'alumnat a nivell social dins l'institut és també de màxima importància des del punt de vista de la convivència. Tots hem de fer el possible perquè ens sentim part de la comunitat educativa, especialment els alumnes, que són, al cap i a la fi, els destinataris de tots els esforços.

Els resultats de les enquestes ens indiquen que són més aviat pocs els alumnes que es troben en situació d'aïllament. Tanmateix l'objectiu ha de ser que cap alumne es trobi sol, i, per tant, s'ha d'incidir en les activitats de tutoria que tinguin com a finalitat la cohesió del grup en tots els nivells, especialment a 2n cicle de l'ESO i a Batxillerat, que és, ateses les dades, on es donen aquestes situacions.

En relació a la convivència des del punt de vista de conflictes verbals, les dades són clares: són massa els alumnes que se senten agredits verbalment qualche vegada o freqüentment. Aquests tipus d'agressions es donen, especialment, a tots dos cicles d'ESO i a Batxillerat. A cicles formatius els percentatges són inferiors.

Les agressions físiques són molt menys freqüents, però no inexistents. Encara que els percentatges d'alumnes que s'han sentit agredits són baixos, aquests alumnes mereixen tota l'atenció que se'ls pugui donar. A més a més hem de tenir en compte que on hi ha una víctima hi ha també un agressor i un o uns espectadors que també han de ser atesos.

La pregunta de l'enquesta dirigida a conèixer les actituds dels alumnes davant un conflicte no té en compte com a una opció de resposta l'actuació directa de l'alumne. La majoria d'alumnes ha dit que, davant un conflicte, o bé tenen una actitud indiferent o bé es converteixen en espectadors.

Per tal de corregir aquestes situacions de conflicte i les actituds dels alumnes, el centre s'ha de comprometre a treballar les competències socials i aconseguir que les relacions entre totes les persones que estudiam i treballam en aquest institut estiguin basades en el respecte mutu. Per aquest fi, consideram que s'ha de incidir més intensament en les tutories a través de programes específics i que s'han d'oferir als professors cursos de formació que, per una banda, els prepari per aplicar els programes i, per altra banda, els doni eines per resoldre els conflictes de manera assertiva i pacífica.

A més a més consideram també necessari i interessant que es continuï treballant i formant alumnes i professors per a implementar un programa de mediació. La mediació consisteix en la resolució pacífica dels conflictes mitjançant un acord en què prenen part tots els implicats amb l'ajuda d'un mediador, el qual pot ser un alumne o un professor que s'hagin format per aquest fi.

Amb l'objectiu de resoldre conflictes més greus, com ara l'assetjament, tenim un protocol d'actuació que té en compte la víctima, l'agressor, els espectadors i els entorns de tots ells.

Finalment, seguint l'ordre de l'enquesta, cal parlar de la manca de participació dels alumnes en les activitats voluntàries del centre. Consideram que aquests resultats ens indiquen que, en general, els alumnes se senten poc implicats i identificats amb l'institut, cosa que de ben segur influeix negativament en la convivència. És ben sabut que la integració, la implicació i la participació de tots els membres de la comunitat educativa potencia un bon clima de convivència que, a la vegada, propicia unes circumstàncies adients per a l'aprenentatge.

b) Conclusions dels resultats de les enquestes a les famílies

L'enquesta dirigida a les famílies dels alumnes cerca obtenir informació sobre tres aspectes: la impressió que les famílies tenen de la convivència en el centre, la relació de les famílies amb el centre i el nivell de satisfacció en general.

Pel que fa a la convivència, atesos els resultats, podem considerar que la gran majoria de famílies tenen un visió positiva del centre. En tots els nivells analitzats, és a dir, al primer i segon cicle d'ESO i a Batxillerat, els pares consideren que els seus fills tenen una relació molt bona, bona o acceptable amb els seus companys i professors. Cap família troba que tinguin una relació gens bona. A més a més, totes les famílies opinen que, en general, la convivència és bona, encara que són conscients que existeixen conflictes. Les famílies que perceben més aquestes situacions de conflicte són les dels dos primers nivells de l'ESO. Aquest resultat no és casual ja que és un fet que en aquest primer cicle és on es donen la majoria de problemes de convivència.

Els conflictes que més s'anomenen per part de les famílies en general són els de caire verbal, les baralles entre alumnes i els robatoris. A les conclusions de les enquestes dels alumnes ja hem comentat les diferents estratègies per fer front als conflictes verbals i físics. Pel que fa als robatoris, consideram que si aconseguim que els nostres alumnes estableixin relacions de respecte entre ells, també desenvoluparan un major respecte cap a les seves pertinences. Tanmateix, una vegada es doni el robatori s'aplicarà, com fins ara, el Reglament d'Organització i Funcionament del centre (ROF).

Respecte a la relació de les famílies amb el centre, sembla que es fa més feble així com passam d'un nivell a un altre de superior. Les famílies dels alumnes del primer cicle d'ESO són les que més coneixen les normes de l'institut, les que més assistiren a les reunions de pares del mes de novembre i les que més contacte tenen amb els tutors dels seus fills. Els percentatges disminueixen en el segon cicle d'ESO i tornen a disminuir a Batxillerat, on tan sols una mica més de la meitat de les famílies enquestades coneixen les normes i assistiren a la reunió i únicament un 39% han tingut entrevistes o contacte telefònic amb els tutors.

Des del punt de vista de la convivència consideram que l'interès que mostren les famílies del primer cicle d'ESO s'hauria de mantenir a la resta de nivells. Cal, per tant, dur a terme iniciatives que animin les famílies a participar en les reunions i a tenir contacte amb els tutors per a fer un seguiment del progrés dels seus fills al centre.

La participació de les famílies a les eleccions dels seus representants en el Consell Escolar va ser mínima. En aquest cas són les famílies d'alumnes de batxillerat les que més hi varen participar. Els motius al·legats són la falta de disponibilitat, d'informació i de coneixement dels candidats.

Aquesta manca de comunicació i informació és, precisament, el que més es reflecteix en els suggeriments que fan les famílies per millorar la qualitat de l'ensenyament al centre. Són moltes les famílies que s'han pronunciat a favor de potenciar i millorar la comunicació entre els docents i les famílies per a poder fer un seguiment més exhaustiu del seu fill. També demanen més informació i orientació en el terrenys acadèmic i laboral.

Consideram que per tal de fer possible una millora de la comunicació es pot fer ús de la pàgina web de l'institut. Potser s'hauria de publicitar més la pàgina dedicada especialment a les famílies i penjar tota la informació que els afecta així com obrir una bústia de suggeriments perquè els pares puguin opinar sobre el dia a dia de l'institut.

Per potenciar la participació de les famílies, trobam també necessari que l'Associació de Pares i Mares dels Alumnes. D'aquesta manera són els mateixos pares els que poden dur a terme iniciatives, pensades i treballades per ells, que millorin la qualitat de l'ensenyament dels seus fills en aquest centre.

Finalment cal afegir que els resultats de les enquestes reflecteixen un nivell de satisfacció de les famílies prou elevat, ja que la majoria es declaren contentes amb l'institut en general i no hi ha cap família que es declari "gens contenta".

c) Resultats de les enquestes al professorat

Les enquestes realitzades als professors del centre formen part de l'estudi de la situació de la convivència.

Atesos els resultats, un percentatge elevat dels professors especificaven que es trobaven "molt bé" o "bé" a l'institut. I un percentatge petit es trobava "regular". Només un professor especificava que es trobava malament.

La majoria de professors troben que la relació amb els alumnes és positiva: "molt bona" o "bona". Només un professor considerava que aquesta relació és "regular" i cap professor la considera "gens bona".

Pel que fa a la imatge que els professors creuen que els alumnes tenen d'ells, un percentatge molt elevat dels professors consideren que és "bona". Per tant, es pot dir, que, en general, la relació professorat - alumnes és, des del punt de vista dels professors, bastant bona.

Els professors consideren que la imatge que els alumnes tenen del centre és, en gran part, també bona.

La relació dels professors amb els companys és "molt bona" i més majoritàriament "bona". És així que es pot dir que la convivència entre els professors enquestats és prou bona. Tanmateix, hi ha un percentatge petit dels professors que consideren que aquesta relació és "regular".

També podem considerar positiva la convivència amb les famílies ja que la gran majoria dels professors la consideren "bona". De totes maneres, hi ha professors que no la veuen de manera tan positiva: troben que la seva relació és regular, gens satisfactòria o que no tenen relació amb les famílies dels seus alumnes.

Atesos els resultats anteriors no és estrany que la majoria de professors considerin que la convivència en el centre és bona. Tot i així, un percentatge petit considera que la convivència és "regular" i un percentatge mínim que no és gens bona.

En aquesta mateixa enquesta, es va donar un llistat de possibles problemes que es podrien donar al centre i la possibilitat d'afegir-ne de diferents. Els professors havien de puntuar de "res" a "molt" cada problema. Els resultats, per ordre d'importància, són els següents:

	Gens (%)	Poc (%)	Regular (%)	Molt (%)
L'alumnat s'avorreix	0,00	23,81	53,97	19,05
El professorat va a la seva	6,35	23,81	53,97	11,11
No es respecten les normes del centre	4,76	41,27	49,21	4,76
Hi ha grupets que no es porten bé	6,35	38,10	44,44	7,94
Manca de normes bàsiques d'educació	9,52	38,10	41,27	11,11
El professorat està desmotivats	1,59	44,44	42,86	7,94
L'alumnat pensa que el professorat no l'entén	4,76	46,03	33,33	11,11
L'alumnat s'insulta	4,76	47,62	36,51	4,76
Hi ha alumnat que no està integrat i se sent sol	1,59	61,90	30,16	7,94
Males paraules a classe	17,46	52,38	22,22	0,00
Enfrontament entre l'alumnat i el professorat	12,70	61,90	17,46	0,00
L'alumnat es baralla	6,35	63,49	15,87	1,59

Així doncs, l'aspecte que s'hauria de treballar en primer lloc és evitar que els alumnes s'avorreixin, atès que aquests són els que normalment acaben creant problemes dins l'aula. Per tant hauríem de tenir cura d'atendre'ls de manera que s'engrescassin amb qualche feina que estigués al seu nivell, relacionada amb l'assignatura en qüestió, és a dir, atendre la diversitat. El segon problema en importància és que el professorat va a la seva. Entenem amb això que hi ha problemes que es podrien solucionar o preveure si el professorat es coordinàs més a nivell didàctic i normatiu.

Potser ajudaria a millorar la convivència que els professors del mateix nivell consensuassin certes normes de convivència com a prioritàries i es treballassin a totes les hores de la mateixa forma. D'aquesta manera l'alumnat tendria molt clares aquestes normes i entendria que el que és vàlid per a un professor també ho és per tots els altres. També estaríem treballant el que figura com a tercer problema més important, és a dir, que no es respecten les normes del centre.

Respecte d'aquesta darrera qüestió, és necessari que comptem amb la participació dels alumnes a l'hora de triar aquelles normes bàsiques per a la convivència que es treballaran de manera més destacada, només així aconseguirem que l'alumnat s'impliqui en la seva aplicació i compliment.

El següent problema fa referència a grupets d'alumnes que no es porten bé. Sobretot al primer cicle hi ha una sèrie d'alumnes que creen problemes dins i fora de les aules amb el seu comportament disruptiu. Probablement es podria aconseguir un canvi d'actitud amb l'aplicació de programes que treballin la competència social, com ja es va exposar anteriorment i recomanar a les conclusions dels resultats de les enquestes als alumnes i les famílies.

Una altra iniciativa que podria funcionar amb aquests alumnes són les tutories individualitzades. Això consisteix en assignar un professor - tutor a cada un d'aquests alumnes que fes el seguiment tant a nivell acadèmic com de conducta.

Un programa que treballi la competència social, juntament amb el treball de certes normes bàsiques de comportament, incidiria en altres problemes dels que figuren a la taula com que l'alumnat s'insulta o la manca de normes bàsiques d'educació.

Els altres problemes suggerits sembla que tenen menys incidència en el centre i es troba destacable el fet que les males paraules a classe, l'enfrontament entre l'alumnat i el professorat i les baralles al centre es donen més aviat poc.

Els suggeriments del professorat per millorar la convivència al centre van en el mateix sentit de tot l'esmentat prèviament i de les iniciatives proposades a les conclusions dels resultats de les enquestes dels alumnes i les famílies. En figuren, a més a més, d'altres per potenciar unes millors relacions entre els membres del claustre.

A nivell pedagògic es suggereix millorar l'atenció a la diversitat, tant dels alumnes amb problemes d'aprenentatge com d'aquells que presenten capacitats intel·lectuals altes. També es suggereix fer un ensenyament més actiu encara que no s'especifica com, preparar activitats conjuntes que afavoreixin l'aprenentatge i aplicar el programa "Germans Grans".

Pel que fa a l'organització, diversos professors han proposat una millor coordinació entre el professorat per tal de facilitar activitats conjuntes així com més implicació per la seva part.

Respecte a les normes, es suggereix que es fixin uns criteris mínims de comportament que facin complir tots els professors i que es consensuin també amb els alumnes de manera que es sentin implicats en el procés d'ensenyament - aprenentatge. De manera més concreta, es demana que es tenguí més cura de la neteja de les aules i del mobiliari per part del professorat.

Davant els problemes de convivència es demana que hi hagi un major tracte de comprensió i càstigs justs, formar els alumnes com a mediadors i aplicar els programes de mediació. Una altra mesura que es proposa és posar en marxa tutories individualitzades pels alumnes amb problemes de comportament.

1.4. Respostes que el centre dona a les situacions de conflicte

El Reglament d'Organització i Funcionament (ROF) del nostre Centre preveu els mecanismes bàsics del funcionament de la comissió de convivència, amb especial esment als processos de mediació escolar i de negociació d'acords educatius, així com les mesures correctives que pertocin. També els delegats tenen entre les seves funcions fomentar la convivència entre els alumnes del seu grup.

Els pares dels alumnes que presentin problemes de conducta o d'acceptació de les normes escolars, han de subscriure amb el centre educatiu un compromís de convivència en qualsevol moment del curs, amb l'objectiu d'establir mecanismes de coordinació amb el professorat i altres professionals que els atenen i de col·laborar en l'aplicació de mesures que es proposin, tant en el temps escolar com en el temps extraescolar, per superar la situació.

Quant a les normes de convivència, especificar que estan basades en el respecte a la persona i la dignitat pròpia i aliena. Es concreten en l'exercici i el respecte als drets i el compliment de les obligacions dels components de la comunitat educativa.

En aquest punt i en relació al ROF, és important fer menció al règim disciplinari i mesures educatives de correcció, pel que fa a procediment intern i documentació:

A part de ser una mesura correctiva, l'avís o incidència ha de servir a l'alumnat per autocontrolar-se, a fi de fer-li veure sobre la marxa el que està bé i el que no. Per això,

abans de fer servir l'avís, es pot recórrer a altres mecanismes, com ara anotacions a l'agenda, telefonades a casa o càstigs immediats. Quan la situació es fa difícil, el professor pot prendre les mesures oportunes (es poden posar fins a tres avisos d'un cop a l'alumne/a si la falta comesa és prou greu, tot comunicant-li-ho en el mateix moment, i segons el cas, aplicant-li una mesura correctiva).

Pel que fa a l'amonestació, s'ha de distingir, primer de tot, entre les que vénen d'una acumulació d'avisos, i les que són generades per una conducta contrària o greument perjudicial, tipificades al ROF. Si un alumne arriba a 6 avisos, el tutor li posarà automàticament una amonestació i decidirà, amb el vistiplau de la cap d'estudis, quin tipus de mesura correctiva li aplica. En arribar a 12 avisos, l'amonestació pot suposar una expulsió, i a 18, hi haurà la possibilitat d'obertura d'expedient. Tanmateix, a l'hora de posar una amonestació per aquesta via es revisaran els motius de cada avís que l'alumne en qüestió ha anat acumulant. Independentment de les amonestacions resultants de l'acumulació d'avisos, es poden posar amonestacions directes si la falta de l'alumne és greu o molt greu.

També s'ha de tenir en compte el que s'especifica al BOIB Núm. 187 (23-12-2010), al capítol II (conductes contràries a les normes de convivència del centre i mesures de correcció), article 56 (Prescripció): Les conductes contràries a les normes de convivència al centre prescriuen en el termini de tres mesos comptadors a partir del moment en què han tingut lloc.

En aquest punt també hem de destacar la **mediació** com una resposta que el centre dona davant d'aquestes situacions concretes. Així mateix, hem tingut en compte que una de les funcions de la comissió de convivència és col·laborar en la planificació i la implantació de la mediació escolar i la negociació d'acords educatius.

En primer lloc, es considera adient partir dels objectius de la mediació:

1. Resoldre conflictes entre membres de la comunitat educativa de manera cooperativa i sense necessitat de sancions.
2. Millorar la convivència del centre.
3. Engegar i afavorir una dinàmica de tractament de conflictes basada en el diàleg i la resolució pacífica.
4. Desenvolupar el pensament crític i les habilitats socials.
5. Incrementar la participació dels estudiants pel que fa a la millora de la convivència en el centre.

En segon lloc, i respecte al servei de mediació al nostre centre, s'especifica a continuació una mica d'història:

Arran dels resultats de l'estudi de la situació de la convivència en el centre el curs 2008-09 es va detectar la necessitat de la creació d'un servei de mediació. Així doncs, després de l'aprovació per part del claustre de professors i el Consell Escolar, a final del curs 2009/10 es va fer la sol·licitud per formar part del projecte d'innovació "Creació d'un Servei de Mediació".

Aquest projecte ha tingut una durada de dos cursos. El curs 2010/11 es va dur a terme la formació de mediadors per part de personal especialitzat extern al centre. Hi varen participar 9 professores, 1 professor i 16 alumnes. Tots els professors i alumnes participants varen aconseguir el diploma de mediadors. En aquest primer curs i amb la finalitat de donar a conèixer el servei de mediació als professors i alumnes, els alumnes mediadors varen realitzar un vídeo explicatiu i els professors mediadors varen elaborar un powerpoint i un tríptic. Tot aquest material es va utilitzar a final d'aquest curs en un claustre extraordinari on els alumnes varen presentar el servei a tots els professors del centre.

Durant el curs 2011/12 el projecte ha consistit bàsicament en la implementació del servei de mediació per part de l'equip de mediadors i de professors que s'hi han volgut afegir en aquesta segona fase. S'ha seguit treballant amb la difusió del servei amb una reunió amb els professors nous en la qual els alumnes mediadors repetiren la presentació del curs anterior, i assistint a tutories dels cursos d'ESO on, amb la col·laboració dels tutors, es va parlar del servei de mediació i es va distribuir el tríptic informatiu realitzat pels mediadors i millorat i editat pels professors d'arts gràfiques. També s'ha habilitat una sala de mediació on s'han duit a terme les trobades.

En el present curs 2012-2013 és el segon any de posada en pràctica al nostre centre de l'esmentat servei.

I en tercer lloc, s'ha d'especificar que al punt 5 d'aquest Pla de Convivència que fa referència als procediments específics d'actuació per prevenir i gestionar conflictes, es torna a parlar més detalladament de la mediació escolar al nostre centre.

1.5. Relació amb els serveis socials, sanitaris o d'altre tipus i recursos de l'entorn i de la comunitat

Des del nostre centre, i principalment des de la caporalia d'estudis i/o el departament d'orientació s'estableixen contactes habituals amb centres i serveis del sector com els que es relacionen a continuació:

a) Relacions amb altres entitats educatives

● **EOEP (Equips d'Orientació Educativa i Psicopedagògica).**

Els membres del departament d'orientació estableixen relacions a principi de curs, abans de començar les classes; amb l'objectiu de fer el traspàs d'informació dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu en general, i més concretament dels alumnes amb necessitats educatives especials.

● **CEIP (Centres d'Educació Infantil i Primària).**

Els membres del DO, específicament l'equip de suport i orientador, estableixen reunions amb l'objectiu de fer el traspàs d'informació dels alumnes que arriben a l'IES a 1r d'ESO, prioritzant els alumnes amb NESE.

Així mateix, l'equip directiu programa sessions informatives i dia de portes obertes amb l'objectiu de donar a conèixer el nostre centre als alumnes dels CEIP adscrits.

● **Altres IES (Instituts d'Educació Secundària).**

Els membres del DO organitzen i participen en l'intercanvi d'informació entre IES. A més manté relació amb altres IES per tal de fer derivacions d'alumnes CAPI o Cicles Formatius (PQPI, grau mitjà i grau superior).

● **CEPA (Centres Educatius de Persones Adultes).**

Derivacions d'alumnes amb els requisits i que volen treure el títol d'ESO.

● **CEP (Centre d'Educació del Professorat).**

Rebem assessorament, orientació i formació sobre diferents aspectes educatius.

● **Conselleria d'educació (Atenció a la Diversitat).**

Intercanvi d'informació i assessorament sobre diferents aspectes dels alumnes amb NESE.

Actualització de les dades educatives i personals d'aquests alumnes NESE gestionades mitjançant el programa Gestib.

b) Relacions amb serveis sanitaris

● **Conselleria de Sanitat.**

Participació del programa PADIB (Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears). Els tutors poden fer l'aplicació dins l'hora de tutoria (programa Respiraire: té com objectiu informar sobre el tabac i les conseqüències del seu consum. Programa dirigit als alumnes d'educació secundària obligatòria i al seu professorat).

● **PAC (de S'Escorxador).**

Participació del programa Consulta Jove. Consultes setmanals a l'institut, tant de forma individual com grupal (màxim 4 alumnes), amb dues infermeres del centre de salut. Aquestes consultes poden ser sobre aspectes relacionats amb la sexualitat, addiccions, assetjament, ansietat, medicació, higiene, afectivitat, alimentació. També és possible fer consultes online.

● **Aula Hospitalària de Son Espases i SAED (Servei d'Atenció Educativa Domiciliària).**

Es tracta d'alumnat que per motius de salut ha de ser hospitalitzat o en el seu domicili, per prescripció facultativa, per un període superior a 30 dies. El nostre centre vol assegurar la continuïtat del procés d'ensenyament, evitant el desfasament escolar. Amb aquesta finalitat, coordinació per dur a terme el seguiment del treball de l'alumnat en aquesta situació, i posteriorment facilitar la incorporació al centre. El nostre institut també pretén assegurar la coordinació necessària entre aquest i la família de l'alumne/a implicat.

● **IBSMIA (Institut Balear de Salut Mental per la Infància i Adolescència).**

Participació, col·laboració i intercanvi d'informació d'alumnes amb problemes greus de conducta i/o salut mental.

c) Relacions amb serveis socials i servei de protecció de menors

Hi ha una estreta relació entre els diferents sectors per fer el seguiment d'alumnes amb risc d'exclusió social i amb les seves famílies mitjançant reunions presencials, correu electrònic i telèfon. Els principals motius tenen a veure amb aspectes relacionats amb:

- L'absentisme escolar crònic: derivacions.

És important recordar que si les faltes es repeteixen fins a 28, es comunica a la cap d'estudis i es torna a citar a la família mitjançant carta certificada (SMS o carta per notificar per escrit a la família), per intentar una nova recerca de solucions. I se li informa que a les 45 faltes es notifica a serveis socials el cas.

Si aquestes faltes persisteixen fins a 45 s'ha de comunicar al departament d'orientació, qui ha de fer la notificació a serveis socials, arxivant una còpia dins l'expedient.

- Seguiment en diferents programes com CAPI, PQPI, ALTER i altres.
- Coordinació entre la Direcció General de Menors, serveis socials i serveis educatius.

En aquest punt, també s'ha de fer menció al que s'especifica al BOIB Núm. 187, al capítol III que fa referència a les conductes greument perjudicials per a la convivència al centre i mesures de correcció. A la secció 4a (Responsabilitat penal derivada de les conductes greument perjudicials per a la convivència al centre), article 66 (comunicació de les conductes que puguin ser constitutives de delictes o falta): En el cas que de la instrucció del procediment disciplinari es dedueixi que el menor d'edat es troba en una situació de risc d'exclusió social, el director ha de posar aquesta circumstància en coneixement dels serveis socials municipals i, si escau, del Servei de Protecció de Menors del consell insular respectiu.

d) Altres relacions

A més, mitjançant el POAP (Pla d'Orientació Acadèmica i Professional) i el PAT (Pla d'Acció Tutorial), es mantenen relacions puntuals amb diferents entitats per tal de garantir una millor informació als nostres alumnes:

- **Infojove (Institut Balear de la Joventut).**

Consultes setmanals a l'institut amb dues educadores, sobre temes d'oci, cursos de formació, entre d'altres.

- **UIB (Universitat de les Illes Balears).**

Xerrades amb els alumnes sobre aspectes i temes relacionats amb les proves PAU i d'ingrés als estudis de grau.

Activitats diverses amb l'objectiu de donar a conèixer els diferents estudis universitaris que es poden cursar a la UIB.

Participació en les jornades de portes obertes organitzades per donar a conèixer l'entorn de la nostra universitat.

Participació en la Fira de universitats.

- **Altres universitats.**

Informació mitjançant el material lliurat als alumnes i a les seves famílies, sobre els estudis que ofereixen aquestes universitats.

Informació de la Fira de les universitats.

- **Servei de dinamització jove Dinamo (Ajuntament de Palma).**

Té la finalitat de fomentar la participació dels joves en les diferents barriades de Palma.

- **SEPAD (Servei de prevenció de drogodependències i altres conductes addictives).**

L'àrea de Benestar Social, Immigració i Participació de l'Ajuntament de Palma disposa d'aquest servei preventiu del consum i abús de les drogues i altres conductes addictives.

Una de les seves aliances importants és el Pla d'Addiccions i drogodependències de les Illes Balears, en especial el CRIDA (Centre de Resposta Immediata sobre Drogodependències i altres addiccions) de la Conselleria de Salut, Família i Benestar Social, un servei d'atenció telefònica que dona una primera informació i assessorament sobre drogodependències i altres conductes addictives. Algunes actuacions que duen a terme són: tallers d'habilitats per la vida per a joves i tallers informatius i de formació sobre drogues i conductes addictives.

● **Altres relacions puntuals amb: Cruz Roja** (xerrades varies com sexualitat, habilitats socials, drogodependències)/ **GREC** (Grup d'Educadors de Carrer i Treball: Programes PISE per menors amb dificultats per seguir el ritme escolar. Tallers de lluita i càtering)/ **ESADIB** (Escola Superior d'Art Dramàtic de les Illes Balears)/**Escola Superior de Disseny/AMADIP-ESMENT** (Persones amb discapacitat intel·lectual i les seves famílies)/ **Projecte Home/Polícia Local** (xerrades sobre educació viària i ciberbullying)/**Polícia Nacional**.

e) Relacions amb les famílies dels nostres alumnes:

Mantenim una estreta relació amb les famílies dels nostres alumnes, amb l'objectiu de dur un seguiment de la seva evolució personal, social i acadèmica.

Aquestes relacions es caracteritzen per ser fluides i constants. Es duen a terme al llarg del curs i poden ser directes i indirectes. Preferentment amb la coordinació del tutor, i a petició d'aquest, de les pròpies famílies, o de l'equip directiu.

Tenint en compte el BOIB Núm. 187 (23-12-2010) i en relació a aquest punt, l'article 50 fa referència a que en els casos en què, una vegada duita a terme la correcció oportuna, un alumne menor d'edat continuï presentant reiteradament conductes greument perturbadores de la convivència al centre, aquest, amb comunicació prèvia als pares o tutors legals, ha de traslladar a les institucions públiques de l'àmbit sanitari, social o d'altre tipus la necessitat d'adoptar mesures adreçades a modificar les circumstàncies personals, familiars o socials de l'alumne que puguin ser determinants en la persistència de les conductes esmentades.

En els casos en què, per la naturalesa de les mesures correctores, el centre reclami la implicació directa dels pares o tutors legals de l'alumne i aquests la rebutgin de forma expressa, el centre ha de posar en coneixement de les institucions públiques competents els fets, a fi que adoptin les mesures oportunes per garantir els drets dels alumnes.

2. OBJECTIUS

- 1.- **Aconseguir la integració** efectiva de tots els membres de la comunitat educativa.
- 2.- **Promoure la participació** dels alumnes i de les famílies.
- 3.- **Impulsar les relacions positives** entre els membres de la comunitat educativa.
- 4.- **Prevenir els conflictes** i, si se'n produeixen, facilitar-ne la gestió positiva. (Veure annexos III-VII de mediació escolar).
- 5.- **Prevenir tot tipus de violència**. (Veure annex VIII de protocol d'actuació davant l'assetjament escolar).
- 6.- **Sensibilitzar i conscienciar la comunitat escolar** tant en relació a la prevenció com a l'aplicació de les mesures reeducatives i les sancions, dedicant-li un temps específic.
- 7.- **Assegurar l'ordre intern** que permeti aconseguir en grau òptim els objectius educatius.
- 8.- **Divulgar i implantar entre tots els membres de la comunitat educativa el ROF**, especialment aquells articles referits a les normes internes de convivència, a la disciplina i a la descripció i qualificació de les faltes i dels procediments de correcció de les conductes que les incompleixen.
- 9.- **Procurar que totes les actuacions tinguin una significació lògica i psicològica**, aproximant objectius i procediments (per exemple mitjançant la reparació de danys materials o personals) i tenint en compte el grau de maduresa de l'alumnat. Sempre que sigui possible, la mesura reeducadora haurà de guardar relació amb la falta comesa.
- 10.- Conscienciar tots els membres de la Comunitat Educativa de la necessitat de **conèixer i respectar els drets i deures** de l'alumnat, del professorat, del personal d'administració i de serveis i dels pares i les mares.
- 11.- Potenciar, dins del **Pla d'Acció Tutorial**, totes aquelles activitats que afavoreixin l'ordre, la disciplina i el respecte mutu, entre les quals cal destacar l'elaboració i el seguiment de les normes específiques del grup classe.
- 12.- Desenvolupar l'interès pel **treball cooperatiu i solidari**, fomentant el treball en equip com a factor d'eficàcia enfront de l'excessiu individualisme. La participació i la cooperació

són estratègies que generalitzen actituds positives i faciliten la transferència d'hàbits en diferents aspectes de la convivència.

13.- Afavorir les situacions en què l'alumne pugui **participar en l'organització, desenvolupament i avaluació** dels diferents aspectes de la vida acadèmica del Centre.

14.- Mantenir, per part del professorat, una **línia de conducta coherent, uniforme i sistemàtica** en el tractament de l'ordre i la disciplina.

15.- Propiciar la col·laboració entre la família i l'institut a través d'un **intercanvi constructiu d'informacions** que permeti unir esforços per aconseguir fins comuns i la creació de vies de comunicació.

16.- **Reconèixer i reforçar socialment el treball ben fet** en l'àmbit de la convivència.

Entenem que la consecució d'aquests objectius ens permetrà avançar en la millora de la convivència. Assumim la necessitat de prioritzar, cada curs, alguns d'aquests Objectius Generals i de posar especial èmfasi a establir les accions necessàries per tal d'aconseguir-los, els òrgans del Centre encarregats d'executar-los i la seva temporalització.

3. PROPOSTES DE FORMACIÓ PER A TOTA LA COMUNITAT EDUCATIVA, ADREÇADES A LA PREVENCIÓ I LA GESTIÓ POSITIVA DE CONFLICTES

En primer lloc, convé remarcar que són els centres els que han d'impulsar la convivència a través de propostes específiques per concretar les competències socioemocionals en la pràctica educativa i són també els centres els que han de facilitar la formació adreçada a tota la comunitat escolar per desenvolupar actituds, adquirir habilitats comunicatives i implantar estratègies per a la prevenció i la gestió positiva dels conflictes.

A més, hem de tenir en compte que la acció preventiva és una garantia per millorar la convivència escolar, i que és necessari que els centres docents col·laborin amb les institucions públiques i les associacions socioeducatives.

Com a propostes de formació en relació amb aquests aspectes, podem destacar-ne la següent:

- Participar, dins o fora del centre, en programes específics d'habilitats socials, resolució de conflictes i desenvolupament personal en general.

Per a poder corregir les situacions de conflicte i les actituds dels alumnes, el centre s'ha de comprometre a treballar les competències socials i aconseguir que les relacions entre totes les persones que estudien i treballen en aquest institut estiguin basades en el respecte mutu. Per tant, s'ha d'incidir en les tutories mitjançant programes específics i també s'han d'oferir als professors cursos de formació que els prepari per aplicar els programes i els doni eines per resoldre els conflictes de manera assertiva i pacífica (tenint present que podem comptar amb l'assessorament, orientació i formació del CEP).

4. ACCIONS PREVISTES PER A LA CONSECUCIÓ DELS OBJECTIUS PROPOSATS

A continuació s'esmenten i s'expliquen les accions que el nostre centre ja fa en matèria de convivència i també les que es proposen perquè s'incloguin o s'adaptin a la realitat de l'IES.

4.1.- Organització i planificació general

Per mitjà de les normes de convivència, l'Equip Directiu estableix els criteris generals respecte a les entrades i sortides de l'alumnat, les justificacions davant de faltes d'assistència i l'ús de dependències, i adequa, publica i divulga aquestes normes, adaptades de la normativa en vigor (entre d'altres al ROF). A més, potencia el desenvolupament de les relacions interpersonals, en general, promocionant el diàleg i consensuant les solucions als conflictes, sempre que sigui possible. També fomenta les activitats conjuntes entre el professorat i l'alumnat per mitjà d'activitats extraescolars, culturals i esportives, entre les més significatives.

a) Quant al Professorat

L'Equip Directiu:

- Elabora un plec informatiu per als professors que resumeix el ROF, la planificació de l'horari general, les normes de convivència i les actuacions en cas d'accident.
- Elabora i divulga el plànol de l'IES i el pla d'evacuació.
- Estableix les guàrdies del professorat per cuidar-se d'alumnes sense classe o que reclamin atenció específica, per detectar situacions anòmales, entre d'altres.
- Informa de les normes que el professorat ha de transmetre als estudiants i que tots han de tenir en compte, amb independència de la funció de tutoria.
- Planteja en els claustres o les CCP aquells aspectes que precisen revisió o que no funcionen o bé en recorda el compliment.
- Manté informat el Claustre trimestralment i anualment.

-Habilita un sistema eficaç perquè tot el professorat tingui constància dels retards i les faltes, amb la major celeritat possible. Així mateix, procura, si és possible, la comunicació immediata a la família del retard o l'absència.

b) Pel que fa a l'alumnat

Part de l'Equip Directiu organitza cada any unes Jornades de Portes Obertes per fer conèixer el funcionament, les instal·lacions i l'oferta educativa del nostre IES. Una primera tongada es fa al mes de març per als alumnes de 6è de Primària, preferentment per a les escoles adscrites de la zona. Al mes de maig, es fa el mateix per als interessants a estudiar batxillerat o Formació Professional. En ambdues ocasions, un vespre es convoca també les famílies.

El primer dia de classe, a les presentacions, es fa una cosa semblant per als que ja són oficialment alumnes nostres.

Durant el curs tot el professorat ha de recordar a l'alumnat les normes de convivència tant en les situacions de classe com en les activitats extraescolars.

El butlletí de notes inclou l'apartat específic de valoració d'objectius de centre i entre ells el de Comportament i Convivència per tal que es pugui fer valoració qualitativa (sense efectes acadèmics oficials) sobre l'actitud de l'alumne cap als seus companys i cap a la resta de membres de la comunitat educativa .

Nomenament, mitjançant el procediment que s'estableixi, de companys tutors per als alumnes nouvinguts.

Organització d'activitats específiques que estimulin el coneixement mutu i la convivència, especialment en 1r d'ESO.

Reforçament del paper de delegat i de sot-delegat de grup i assignació a la Junta de delegats d'un espai propi per a les seves reunions.

c) Pel que fa a altres òrgans de participació

La Comissió de Convivència presenta una reflexió i valoració sobre la seva actuació durant el trimestre.

Coordinació de la Junta de Delegats.

d) Pel que fa al personal d'Administració i Serveis (PAS)

Informació de tots els aspectes organitzatius de l'IES.

Implicació en la necessitat de control d'aspectes organitzatius: control de la porta, atenció a telefonades, comunicació fluïda amb pares i mares, professorat i equip directiu.

Discreció en les seves intervencions.

Actuació als diferents àmbits

4.2.- Àmbit de les tutories

En aquest punt és important fer menció al Pla d'Acció Tutorial (PAT) del present curs, del nostre centre educatiu, en el qual dintre de l'apartat referent a l'orientació, i més concretament a l'orientació personal es fa menció a aprendre a ser, **convivre** i adaptar-se. I també a dur a terme la tutoria individual, amb un seguiment individualitzat davant problemes i dificultats en el context escolar, tenint en compte les dificultats de comportament que dificulten la **convivència**.

I respecte al punt sobre la contribució a l'adquisició de les competències bàsiques al nostre PAT també es fa incís en que si hi ha un espai en què les competències bàsiques tenen bona cabuda és en l'acció tutorial: és moment, entre d'altres, per **aprendre a convivre** i a **resoldre conflictes**. Aquí també recordar les competències específiques centrades en **convivre** i habitar el món (competència en el coneixement i la interacció amb el món físic/competència social i ciutadana).

En relació a les funcions dels tutors, segons el Reial Decret 120/2002, de 27 de setembre, pel qual s'aprova el reglament orgànic dels instituts d'educació secundària, una de les seves funcions és proporcionar a l'inici de curs a l'alumnat, als pares i mares o tutors legals, informació documental o, en el seu defecte, indicar on poden consultar tot el que sigui referent a **normes de convivència**.

En quant al departament d'orientació en relació al PAT, participació en les comissions del centre per establir criteris d'actuació i seguiment, entre d'altres la **comissió de convivència**.

I entre les funcions dels equips docents està la informació de comportament a cada àrea i la implicació en les mesures disciplinàries.

Objectiu principal	Contingut	Temporització
Ajudar a integrar-se a l'IES	Jornades d'Acollida	Primer dia del curs
Integrar l'alumnat nouvingut	PALIC	Al llarg del curs
Conèixer l'alumnat i el seu entorn	Qüestionari personal	Inici de curs
Conèixer l'ús de l'agenda escolar	Agenda escolar	Primer mes de classe
Conèixer i respectar les normes de convivència	Normes de convivència	Una o dues sessions en el 1er trimestre
Conèixer i respectar el Reglament d'Organització i Funcionament del centre	Reglament d'Organització i Funcionament del centre	Una o dues sessions en el 1er trimestre
Conèixer la mediació escolar	Mediació. Què és. Professorat i actuació.	Primer trimestre
Adquirir habilitats socials	Tallers d'habilitats socials	Primer o segon trimestre
Conèixer l'estructura de les relacions del grup -classe	Sociograma	Finals del primer trimestre i en el 2n trimestre
Potenciar la cohesió del grup -classe	Activitats específiques per a cohesionar el grup-classe	2n trimestre
Conèixer les funcions del delegat i sot -delegat i triar-ho	Sessió de tutoria específica	Primer trimestre
Aprendre a conviure sense violència	Celebració del " <i>Dia Escolar de la Pau i la No-violència</i> ".	Una sessió al gener i el 30 de gener
Aprendre a comunicar-se	La comunicació	Dues o tres sessions
Desenvolupar habilitats socials	Programa d'habilitats socials	Diverses sessions
Desenvolupar l'autoestima i l'assertivitat	Sessió específica	Una sessió
Utilitzar el diàleg per a solucionar problemes	Diàleg i tolerància	Una sessió
Desenvolupar hàbits de vida saludable, en relació al tabaquisme, les drogues, l'alcohol, la sexualitat, els trastorns de l'alimentació, la SIDA, les MTS, l'Educació vial	Sessions externes	Diverses sessions
Educar en valors, igualtat de gènere, justícia i pau	Dilemes morals	Diverses sessions

4.3.- Àmbit de les activitats de recreació i extraescolars

Objectiu principal	Contingut	Temporització
Cohesionar el grup, conviure	Sortides específiques	Durant el curs
Conscienciar de la necessitat de la neteja	Campanya de neteja	Segon trimestre
Formar l'alumnat en l'anàlisi de la situació del temps d'esbarjo	Xarxa d'alumnes	Durant el curs
Analitzar aspectes de la convivència	<i>Jornada cultural</i>	Diada del centre.

4.4.- Àmbit de la coordinació amb els centres adscrits de Primària

El Departament d'Orientació es reunirà amb els orientadors/es de Primària dels centres adscrits i amb els tutors i tutores de 6è de Primària, per intercanviar informació sobre l'alumnat amb NESE (Necessitat Específica de Suport Educatiu), problemes de conducta o qualsevol altre aspecte d'interès educatiu.

Al seu torn, l'Equip Directiu realitzarà visites als centres adscrits per a donar a conèixer a les famílies i a l'alumnat les característiques del centre i formularà la invitació perquè coneguin el centre en una jornada de portes obertes.

Objectiu principal	Contingut	Temporització
Conèixer l'alumnat amb NESE o problemes de conducta	Informació confidencial	Mes de maig o primera quinzena de juny
Donar a conèixer el centre a la comunitat educativa de Primària	Xerrades informatives en col·legis i en l'institut	Març o abril

4.5.- Àmbit familiar

Objectiu principal	Contingut	Temporització
Conèixer la família de l'alumnat i informar de l'organització	Presentació: tutoria, horari, pla d'estudi, hores d'atenció...	Una sessió després de l'avaluació inicial
Intercanviar aspectes educatius d'interès	Atenció individual	Durant tot el curs
Conèixer mitjançant xerrades i debats temes d'interès per a l'educació dels fills i les filles	Temes específics de l'Escola de Pares i Mares	Primer i segon trimestre
Adquirir habilitats socials específiques	Habilitats socials per a pares i mares	Primer i segon trimestre
Informar els pares i les mares de les absències	Faltes d'assistència	A partir del control de faltes i amb un apartat en el butlletí de notes i comunicats mensuals.
Informar els pares i les mares de qualsevol situació d'interès	Agenda	Tot el curs (adaptada al nivell)
Informar els pares i les mares sobre temes d'interès educatiu	Butlletí informatiu a les famílies.	Trimestral
Aprofitar la família com a recurs educatiu	Aconseguir recursos per als centres amb la voluntarietat de les famílies mitjançant les seves aportacions directes o per raó de contacte amb altres institucions.	Segons la disponibilitat de les famílies

4.6.- Àmbit social immediat

Objectiu principal	Contingut	Temporització
Informar del Pla de convivència a les famílies	Pla de Convivència	Inici de curs

4.7.- Mecanismes i procediments de detecció, correcció, seguiment i avaluació de les actuacions orientades a la prevenció i l'aconseguint d'un clima adequat de convivència en el centre:

Els mecanismes i procediments de detecció, correcció, seguiment i avaluació d'aquestes actuacions, orientades a la prevenció i l'aconseguint d'un clima adequat de convivència en el centre i relacionades amb les tutories, es tracten en les sessions de coordinació dels tutors amb el cap d'estudis i el del Departament d'Orientació per cicles. Per a les actuacions dels òrgans de participació es tracten en les pròpies reunions d'aquests òrgans.

Trimestralment la Comissió de Coordinació Pedagògica avalua la convivència en el Centre mitjançant els informes emesos pels tutors i les Juntes d'Avaluació de cada grup d'alumnes i l'informe que elabora la Direcció d'Estudis a partir dels parts d'incidències i les amonestacions emeses.

5. PROCEDIMENTS ESPECÍFICS D'ACTUACIÓ PER PREVENIR I GESTIONAR CONFLICTES

5.1. La mediació escolar

En primer lloc, cal recordar que al BOIB Núm. 187 (23-12-2010) concretament a l'article 53 es diu que s'ha de participar activament en una mediació escolar, i que aquesta es pot emprar també un cop s'hagi aplicat alguna de les mesures educatives de correcció que també es detallen a l'esmentat article. És important tenir en compte que aquestes mesures sempre han de tenir un caràcter educatiu.

Partint d'aquí es pot dir que la mediació és un projecte que pretén escometre d'una nova manera els conflictes de convivència i de relacions interpersonals. De conflictes d'aquesta mena n'hi ha hagut, n'hi ha i haurà sempre; per això, no es tracta tant d'evitar que n'hi hagi sinó més aviat d'aprendre a resoldre'ls amb altres estratègies.

Així doncs, la cultura de la mediació serveix per prevenir els conflictes o bé per minvar-los quan ja han aparegut, tot millorant la comunicació i les relacions personals, moltes vegades bastant deteriorades en la vida escolar. Es tracta de crear una cultura de la pau i la no violència, en un marc creatiu per abordar els conflictes i l'agressivitat en les relacions i la comunicació.

Ens trobem avui dia en una situació diferent de la que hi havia temps enrere: alumnat nou, divers, a vegades amb actituds reptadores, ambient que es deteriora... I sorgeix la necessitat de millorar tot això, perquè a ningú no li agrada treballar en un clima hostil i difícil; resulta més agradable i més eficaç fer-ho en un ambient socioafectiu bo. Això no vol dir un ambient sense conflictes sinó amb millors fórmules per a gestionar aquests conflictes, amb formes més imaginatives i més constructives que les habituals sancions derivades del Reglament d'Organització i Funcionament (ROF). Quan es produeix un conflicte i hi apliquem la sanció punitiva exclusivament, tenim sovint la impressió que aquesta mesura és ineficaç i que no serveix per a millorar la situació personal, acadèmica o de relacions del sancionat. És una actuació centrada en allò que ja ha passat i no en el futur, cosa que sí que pretén la mediació.

Generalment els ROF es centren sempre a sancionar l'infractor i com a element essencial de tot el procés de solució d'un conflicte. S'obliden del que li passa a la víctima. En la mediació, en canvi, compten les dues parts del conflicte i els mateixos protagonistes són

els que el gestionen. D'aquesta forma la persona perjudicada pot sortir enfortida i reconeguda. Es tracta que les persones es facin sensibles respecte a allò que els passa als altres.

La mediació suposa per a l'institut, un **model integrat de la gestió de la convivència**. Integrat perquè no suposa l'eliminació de les mesures punitives, com les amonestacions i els expedients i no és una alternativa a la sanció, sinó que és un camí paral·lel que, a més, no podrà ser aplicat en determinats tipus de conflictes.

La mediació comparteix valors molt importants amb l'educació, ja que es basa en aprofitar el conflicte per a transformar les actituds. Aprendre a decidir cadascú sobre la seva vida i els seus propis assumptes i aprendre a relacionar-se i a comunicar-se. En definitiva aprendre a millorar com a persones que han de conviure, desenvolupant les seves habilitats socials i la seva responsabilitat.

La mediació és un procés en el qual **les dues parts en conflicte acudeixen de manera voluntària i, en presència dels mediadors neutrals, s'escolten i intenten arribar a un acord**, que després serà seguit i avaluat.

La mediació és, doncs, una tècnica que cal aprendre, alhora que un element més d'una cultura de convivència i de respecte.

La implicació dels alumnes en la gestió de la convivència i l'ajuda entre iguals afavoreix un clima de centre basat en el respecte i la solidaritat, que potencia l'aprenentatge i l'èxit escolar.

Els principis de la mediació:

- És confidencial i voluntària
- Està orientada cap al futur, en lloc de fer-ho cap al passat
- Hi ha dos possibles guanyadors (i no un guanyador i un perdedor)
- És un element educatiu perquè ensenya a restablir la comunicació
- Potencia l'empatia i la tolerància
- Exigeix honestat i franquesa
- És un mètode no punitiu, però no exclou ni les amonestacions ni els expedients

Com és fa una mediació?:

- Les parts de la disputa exposen les seves posicions i els seus interessos
- Les parts s'escolten mútuament i proposen solucions

- S'intenta acordar solucions satisfactòries per ambdues parts

Quins conflictes es poden mediar?

Les situacions que impliquen una transgressió greu de les normes de convivència no són susceptibles de ser mediades. Per contra són conflictes per a ser mediat :

- Disputes entre alumnes, insults, amenaces, rumors
- Relacions i amistats deteriorades
- Situacions que es consideren injustes
- Conflictes entre els diferents membres de la comunitat educativa

Què fan les persones mediadores?

- Faciliten la trobada entre les dues parts del conflicte
- Creen un clima de confiança
- Són neutrals i no intenten afavorir cap part
- No fan judicis. No permeten que les seves opinions afectin el seu tracte amb els participants
- Són bons oients. Empatitzen amb les parts i utilitzen l'**escolta activa**
- Són pacients i estan disposats a ajudar les parts

[vegeu annexos III i IV]

5.2.- Models d'actuació

**** Model d'actuació per a l'alumnat que trenca lleument el clima de convivència en el centre***

S'actuarà d'acord amb el que estableix el protocol d'actuació en mediació i en el reglament d'organització i funcionament. Amb tots dos alhora o amb cadascun d'ells, segons els casos.

**** Model d'actuació per a l'alumnat que trenca greument el clima de convivència en el centre***

Les conductes greument perjudicials per a la convivència en el centre i la reiteració en un mateix curs escolar de conductes contràries (acumulació d'amonestacions) menen l'equip directiu a imposar una expulsió temporal de l'alumne i també poden donar lloc a l'obertura

d'un expedient disciplinari. Abans d'aplicar aquesta mesura, s'ha de valorar la possibilitat de resoldre la conducta per conformitat de l'alumne i, en cas que sigui menor d'edat, dels seus pares o representants legals (la tipologia d'aquestes conductes estan especificades al ROF).

En aquest punt hem de fer menció a les mesures educatives de correcció: sempre que sigui possible, s'ha d'emprar la mediació escolar i la negociació d'acords com a mesures educatives de correcció. Quan no sigui possible acudir als sistemes esmentats, o com a mesura complementària, es pot adoptar alguna de les mesures següents:

a) Desenvolupament de tasques relacionades amb la norma de convivència incomplerta, com la participació en feines de servei a la comunitat.

b) Desenvolupament de tasques acadèmiques.

c) Reparació dels danys causats a les instal·lacions, al material del centre o a pertinences d'altres membres de la comunitat educativa per un període entre sis i vint-i-dos dies lectius.

d) Suspensió del dret a participar en determinades activitats extraescolars o complementàries dins i/o fora del centre per un període comprès entre setze dies lectius i tres mesos. Durant el període de suspensió, l'alumne ha de ser atès al centre.

e) Canvi de grup.

f) Suspensió del dret d'assistència a algunes o a totes les classes durant un període comprès entre quatre i vint-i-dos dies lectius. Durant la impartició d'aquestes classes, l'alumne ha de romandre al centre i ha de fer els treballs acadèmics que determinin els professors responsables de les classes, per evitar interrompre'n el procés formatiu. El cap d'estudis ha d'organitzar l'atenció a l'alumne.

g) Suspensió del dret al servei de menjador i/o transport escolar per un període comprès entre quatre i vint-i-dos dies lectius quan la conducta que perjudiqui greument la convivència afecti l'àmbit d'aquests serveis.

h) Suspensió del dret d'assistència al centre durant un període comprès entre quatre i vint-i-dos dies lectius. Durant el temps que duri el període de suspensió, l'alumne ha de dur a terme les tasques acadèmiques que hagin determinat els professors que li imparteixen docència, per evitar interrompre'n el procés formatiu. A aquest efecte, el reglament d'organització i funcionament del centre ha de determinar el seguiment i la supervisió d'aquest procés, especificar la persona encarregada de dur-ho a terme i establir l'horari de visites de l'alumne al centre.

i) Canvi de centre. Aquesta mesura només es pot adoptar de manera excepcional i només es pot fer efectiva quan la Conselleria d'Educació i Cultura hagi assignat a l'alumne una plaça escolar en un altre centre docent, de conformitat amb la normativa vigent en matèria d'admissió d'alumnes a centre docents sostinguts amb fons públics.

* Model d'actuació davant de situacions de possible assetjament escolar o bullying

Aquestes mesures afecten al Centre Educatiu, les relacions a l'aula i les famílies:

- Respecte al centre educatiu, es poden adoptar mesures de conscienciació davant de l'assetjament entre iguals mitjançant l'organització de reunions amb els diferents membres de la comunitat educativa, que permeten aprofundir en els problemes de l'assetjament, debatent aspectes com:

a) Raons per les quals ha de ser abordat el tema i beneficis que aportaria a la vida escolar.

b) Efectes de la conducta d'assetjament en la salut afectiva, emocional i física i en l'aprenentatge de l'alumnat.

c) Coneixement dels nivells d'agressió en el centre.

d) Informació sobre la naturalesa de les agressions, tipus de conducta, situacions de perill, entorns en què s'encoratja o descoratja aquesta conducta.

e) Mesures de prevenció d'assetjament que es comprometen a realitzar.

També es poden organitzar jornades en què participen diferents agents educatius, així com qualsevol altra mesura com pot ser la difusió de cartells, l'elaboració de tríptics i la creació d'una bústia de suggeriments.

Finalment, el centre pot emprendre activitats que fomentin la convivència a través de propostes de treball o tallers per a la millora de l'autoestima, de les habilitats socials, de la resolució de conflictes, de la mediació i de la intel·ligència emocional.

- Des de l'aula, una mesura bàsica seria disposar d'unes normes senzilles contra l'assetjament; una proposta de normes seria la següent:

1. L'assetjament no és una forma de tractar-se entre companys.

2. Si veiem que un company o una companya n'assetja un altre o una altra, ajudarem a la víctima.

3. Si algú es queda sol el convidarem a participar en els nostres jocs i activitats.

En treballar les normes, agressor, víctima i espectador poden reconèixer-se i saber quin paper té cadascú. L'agressor pren consciència del dany que provoca, la víctima comprèn que no té la culpa del que li passa, i els espectadors saben que també són responsables si no fan res.

Una vegada establertes les normes de classe, poden realitzar-se sessions de treball en l'aula sobre l'assetjament en forma de:

a) Treball en grup (tècnica que permet desenvolupar actituds positives com l'esperit de col·laboració, l'acceptació d'altres perspectives, el pacte i la inhibició per prejudicis).

b) Debats

c) Resolució de conflictes

d) Activitats de discussió a través de textos

e) Utilització de documents audiovisuals

f) Activitats lúdiques (faciliten la integració de l'alumnat).

En les trobades entre professorat i famílies s'ha de donar a conèixer el Pla de Convivència i el protocol d'actuació davant d'una situació d'assetjament. Les famílies han de saber què és l'assetjament i han de tractar d'explicar als seus fills que les agressions són inacceptables. Des de la família interessa conèixer com són les relacions dels seus fills amb els seus companys, intentar esbrinar el seu grau de simpatia per les víctimes i animar-los perquè s'acostin a aquells que pateixen aïllament. Tractar aquests temes pot afavorir que entenguin millor la vida escolar i la importància de cooperar amb el centre educatiu. És important crear actituds tant en el personal escolar com en les famílies. Aconseguir bons resultats dependrà del grau d'informació i comunicació entre el professorat i les famílies.

5.3.- Mesures urgents

a) Procés de detecció d'una situació d'assetjament

Qualsevol membre de la comunitat educativa que sospiti o que tingui constància d'una situació d'assetjament ha d'activar el següent protocol d'actuació, posar-ho a mans de la tutoria, d'algun membre del professorat, del Departament d'Orientació del centre o de

l'Equip Directiu, segons el cas, i també segons el membre de la comunitat educativa que tingui coneixement de la situació.

El silenci que envolta les situacions d'assetjament està motivat per la por de patir represàlies en voler-ho notificar. Per això, és important crear i potenciar vies que faciliten la comunicació d'aquest tipus de comportaments: bústia de suggeriments, correu electrònic, comissió de Convivència.

b) Comunicació de la situació a l'equip directiu

Per fer aquesta notificació es proposa utilitzar un **model de registre**, que sol·licita l'inici d'actuació davant de la possible situació d'assetjament. La demanda d'intervenció serà dirigida a la Direcció del centre.

SOL·LICITUD D'ACTUACIÓ DAVANT UN POSSIBLE ASSETJAMENT ENTRE IGUALS
Sr. / Sra. Director /a de l'IES
Motiu de la demanda:
Situació observada
Data i signatura

c) Comunicació a la família

La Direcció valorarà, segons la situació, la conveniència d'informar les famílies dels implicats, ja que en aquest primer moment es tracta d'una sospita. Per a evitar actituds alarmistes, es considera convenient demanar més informació que confirmi o no l'assetjament.

d) Recollida d'informació

La Direcció d'Estudis coordinarà la recollida d'informació. Junt amb el professorat tutor implicat i amb el Departament d'Orientació del centre completarà i contrastarà la informació confidencial rebuda.

És necessari contrastar la informació des de diverses fonts i garantir-ne la confidencialitat. Les dites fonts seran les tutories del l'alumnat implicat, el professorat, les famílies, l'alumnat implicat (possible víctima, agressor o agressors, i espectadors) i personal d'administració i serveis.

Els instruments per a demanar informació poden ser diversos: fitxes de detecció d'assetjament, observació sistemàtica, sobretot en zones de risc, o entrevistes individuals per part del Departament d'Orientació i del professorat tutor implicat.

e) Anàlisi de la informació recollida i valoració inicial

L'intercanvi i l'anàlisi de la informació obtinguda es podrà realitzar mitjançant reunions de reflexió entre els responsables del centre. Es proposen dues reunions:

1.- Entre les tutories i el professorat implicat, el departament d'Orientació i la Direcció d'Estudis: per posar en comú i contrastar la informació obtinguda mitjançant les distintes fonts.

2.- Entre la Direcció del centre, la Direcció d'Estudis, les tutories implicades i el departament d'Orientació: per analitzar la informació recollida i fer-ne una valoració inicial, a fi de determinar si hi ha indicis d'assetjament així com la gravetat de la situació.

Després d'aquesta segona reunió s'elaborarà un informe escrit on figuraran documentalment les actuacions realitzades i la justificació de l'existència o no d'assetjament. El responsable de l'elaboració de tal informe serà la Direcció d'Estudis.

Una vegada analitzada la situació, si no es confirma l'existència d'assetjament, es tancarà el cas amb la comunicació prèvia a les famílies de la no existència d'assetjament.

f) Comunicació de la situació en cas d'existir assetjament

Si es confirma l'existència d'assetjament, s'adoptaran actuacions diverses. D'una banda, la comunicació de la situació a altres institucions i d'altra banda la posada en marxa, de forma immediata, de mesures urgents, entre les quals cal contemplar les mesures disciplinàries.

Quan es donen situacions conflictives que deriven cap a actituds agressives i violentes (actes vandàlics, agressions, baralles, furts, possessió de drogues), que transcendeixen els recursos i les competències del sistema educatiu, o bé quan els òrgans competents del centre es senten incapaços d'abordar-les, caldrà sol·licitar l'ajuda externa i posar-les en mans dels serveis competents: la Policia Nacional o Local, la Guàrdia Civil, la Fiscalia de Menors i els Serveis Socials. La Fiscalia de menors serà la responsable de dirigir la investigació sobre la necessitat d'obertura d'expedient o de judicialització del cas.

5.4.- Mesures d'intervenció

Aquestes mesures tenen com a **objectius generals**:

- a) Activar els mecanismes necessaris per a donar solució a un problema concret.
- b) Determinar i coordinar les actuacions que cal realitzar.

I com a **objectius específics**:

- a) Impedir que continuï l'assetjament, habilitant sistemes de protecció per a les víctimes.
- b) Determinar les responsabilitats de cada membre de la comunitat educativa en les actuacions previstes en el pla d'intervenció.
- c) Organitzar els recursos necessaris per a posar en marxa les mesures d'intervenció.
- d) Temporalitzar les mesures.
- e) Planificar l'avaluació del pla d'intervenció i valorar de manera contínua la idoneïtat de les mesures posades en marxa.

Descripció:

a) Mesures d'intervenció envers la víctima

1.- Treballar l'assertivitat a fi d'establir una distància afectiva i emocional respecte a l'agressor o agressors i defensar la pròpia intimitat i el propi dret a no ser molestats; per a això es poden aplicar exercicis d'autoafirmació: evitar les definicions en negatiu, exercicis per a aprendre a dir no i aprenentatge de tècniques per a fer front a l'abús.

2.- Treballar l'autoestima a fi d'aconseguir una valoració positiva d'un mateix, eliminar la percepció d'inferioritat respecte a l'agressor i desfer la sensació de culpa motivada pel procés de victimització.

b) Mesures d'intervenció envers l'agressor

Treballar l'empatia amb l'agressor a fi de restablir la sensibilitat emocional i afectiva cap a si mateix i cap als altres. Per a això es realitzaran exercicis que incloguin el reconeixement:

- 1.- Dels altres com a éssers amb sentiments i emocions.
- 2.- De l'altre com a semblant.

3.- De les emocions i els sentiments comuns a tothom.

I que l'ensenyin a assumir i a manifestar la necessitat de ser valorats i estimats que tothom té.

c) Mesures d'intervenció conjuntes amb la víctima i l'agressor

Les mesures conjuntes persegueixen un canvi d'actituds de caràcter durador, que permeti desfer el dany ocasionat; per això és necessari que l'alumnat implicat col·labori a cercar solucions al problema de forma conjunta. Aquestes mesures només s'adoptaran quan el cas no sigui greu, la víctima no s'oposi i estigui prou protegida i l'agressor tengui bona disponibilitat. Es proposen accions com:

- 1.- Estratègies de comprensió i expressió verbal.
- 2.- Estratègies d'inversió de rols.
- 3.- Resolució de conflictes.
- 4.- Conducta de contracte.
- 5.- Estratègies de treball col·laboratiu.
- 6.- Estratègies per a ressaltar les característiques positives de l'altre.

d) Mesures d'intervenció en el centre educatiu

- 1.- Intensificació de la vigilància de zones comunes.
- 2.- Desenvolupament de la **mediació**.

e) Mesures d'intervenció dins l'aula

1.- **Ajuda entre iguals:** es pretén que l'alumnat en situació de risc trobi, en la conversa i el suport dels companys, el reforç necessari per a resoldre els seus problemes. L'alumnat que farà el paper de tutor dels seus iguals haurà de ser entrenat en l'escolta activa, l'observació del llenguatge corporal, l'expressió no verbal i la mediació de conflictes.

2.- **Cercles de qualitat:** anomenats també *cercles d'amics*, són grups d'entre 5 i 12 persones que es reuniran setmanalment per identificar i debatre els problemes, i tractar de

trobar solucions. L'objectiu d'aquests grups serà involucrar l'alumnat en la recerca de solucions al problema de l'assetjament entre iguals.

f) Mesures d'intervenció amb les famílies

Suport i col·laboració amb els pares i mares mentre duri la intervenció.

Si la situació no és molt greu i es veu la possibilitat de realitzar una reunió conjunta amb les dues famílies, el procediment apropiat serà convocar una reunió en què participen els agressors, les víctimes i les seves corresponents famílies. L'objectiu és analitzar la situació i consensuar un pla d'intervenció per a donar una solució al problema.

Si la situació és greu i les famílies ja tenien unes relacions hostils prèvies, serà millor reunir-se per separat.

Mentre duri la intervenció, serà convenient mantenir reunions periòdiques i contacte telefònic entre el centre i les famílies, per avaluar el procés i intercanviar informació.

g) Avaluació i seguiment del pla d'intervenció

L'assetjament entre iguals suposa un procés dinàmic, en canvi permanent, que obliga a la seva avaluació i al seu seguiment continuat.

Els **objectius** de l'avaluació han de ser:

- 1.- Conèixer la situació de partida: detecció de l'assetjament.
- 2.- Facilitar la formulació de les actuacions que han de realitzar-se, de forma ajustada al context en què es produeix l'assetjament.
- 3.- Seqüenciar i temporalitzar les mesures d'intervenció, en relació amb les necessitats detectades.
- 4.- Detectar les dificultats que sorgeixen en posar en marxa el Pla d'Intervenció.
- 5.- Conèixer i valorar el compliment dels objectius marcats en el Pla.
- 6.- Replantejar el model d'intervenció, d'acord amb la informació recollida i amb la seva valoració, i corregir-ne els aspectes negatius.

Com a **tècniques** per a dur a terme l'avaluació es proposen:

- 1.- Tècniques d'observació.
- 2.- Tècniques d'enquesta i proves.
- 3.- Tècniques de discussió en grup.
- 4.- Tècniques d'anàlisi de la informació.

La **responsabilitat** de l'avaluació del Pla recaurà sobre tots els membres de la comunitat educativa que hagin intervingut en les actuacions realitzades i seran coordinats per l'Equip Directiu amb l'assessorament del departament d'Orientació que determinarà els mitjans i temporalitzarà les actuacions avaluadores.

Una vegada superada la situació d'assetjament, el **seguiment** de l'alumnat implicat es realitzarà durant la seva permanència en el centre, revisant la seva situació almenys en els canvis de curs.

h) Mecanismes per a la difusió, seguiment i avaluació del Pla

El Pla de Convivència es presentarà a tots els sectors de la Comunitat Educativa utilitzant diferents vies, destacant les següents: comunicació al Claustre de Professors, còpia del Pla de Convivència en suport informàtic a la pàgina Web del Centre i activitats específiques incloses en el Pla d'acció Tutorial.

La segona activitat té a veure amb el seguiment del pla, ja que en propicia la revisió durant tot el curs. Serà la Comissió de Convivència qui, en primera instància, realitzarà el seguiment i la valoració del Pla de Convivència i, amb una periodicitat trimestral s'informarà al claustre de professors de tot allò ocorregut en matèria de convivència i les propostes per al període següent. Depenent de la tipologia dels fets que vagin sorgint es proposaran activitats de diferent índole a nivell de tutories. Així mateix, el Consell Escolar participarà també trimestralment del seguiment i la valoració del Pla.

5.5.- Negociació d'acords educatius

Al BOIB Núm. 187 de 23 de desembre de 2010, a l'article 53 també es parla, dins de les mesures educatives de correcció, la possibilitat de negociar acords educatius, una estratègia de prevenció i correcció de conflictes que es du a terme mitjançant un acord formal i escrit entre el centre, l'alumne i els pares o tutors legals, en el cas d'alumnes menors d'edat, a través del qual tots adopten lliurement uns compromisos d'actuació i accepten les conseqüències que se'n derivin.

Els acords, que poden ser l'adopció d'una determinada conducta o la realització de treballs, tenen com a principal objectiu canviar els comportaments de l'alumne que pertorben la convivència al centre i, en especial, els que, pel fet de reiterar-se, dificulten el procés educatiu de l'alumne o el dels seus companys.

La negociació dels acords educatius s'ha de dur a terme per iniciativa de la direcció o de la comissió de convivència. És important destacar que aquests acords tenen caràcter voluntari, deixant-ne constància escrita.

La negociació de l'acord educatiu s'ha d'iniciar formalment amb la presència de l'alumne i del pare, de la mare o d'algun tutor legal si l'alumne és menor d'edat, i d'un professor, designat pel director del centre, que ha de coordinar el procés.

S'ha de tenir en compte que el document en què constin els acords educatius ha d'incloure almenys el següent:

a) La conducta i/o la feina que s'espera de cada una de les persones implicades i el període de temps aplicable.

b) Les conseqüències que es deriven del compliment o no dels acords pactats.

S'ha de fer un seguiment de l'acord educatiu per tal de supervisar el compliment dels compromisos adoptats i, en especial, per donar per conclòs el procés d'acord o per analitzar determinades situacions que ho requereixin.

6. CONCLUSIONS

A manera de resum i conclusió, es pot afirmar que la integració, implicació i participació de tots els membres de la comunitat educativa potencia un bon clima de convivència, que, a la vegada, propicia unes circumstàncies adients per a l'aprenentatge.

A més a més, la lectura de normativa referida (d'acord amb l'article 2 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, i els articles 1 i 2 de la Llei orgànica 2/2006, en relació als principis i fins que inspiren el Decret 121/2010, de 10 de desembre) ens mena a un seguit de reflexions útils:

- a) L'acció preventiva com a garantia per millorar la convivència escolar.
- b) L'impuls de la convivència per part dels centres docents.
- c) El caràcter educatiu de totes les mesures, que han de respectar la integritat física, la intimitat i la dignitat personal dels alumnes.
- d) El reforç de l'autoritat dels professors i el respecte personal i professional envers aquests per part de tota la comunitat educativa.
- e) La responsabilitat compartida de tots els membres de la comunitat educativa, els quals, dins el marc de cada projecte educatiu de centre i de cada pla de convivència, han d'afavorir la millora permanent del clima escolar.
- f) La necessitat de col·laborar amb els pares o els tutors legals dels alumnes i d'implicar-los activament en la funció de tutor dels professors.
- g) La necessitat dels centres docents de col·laborar amb les institucions públiques i les associacions socioeducatives.

I també, tenint present el Decret 121/2010, de 10 de desembre, podem remarcar que a partir del reconeixement dels drets i els deures dels alumnes, correspon a tota la comunitat educativa la millora de la convivència escolar.

I des del ROF del nostre centre, un principi general a tenir en compte és la idea del desenvolupament de l'educació i la convivència dins un marc de tolerància i respecte a la llibertat de l'individu, la seva personalitat i conviccions. Una norma bàsica de convivència és la que fa referència al fet que s'ha de tenir un tracte respectuós amb les persones i una bona disposició per aclarir conflictes. S'ha d'evitar qualsevol tipus d'humiliació, insult o

agressió. Si es presenta algun problema, s'ha de mirar de resoldre primer directament amb l'interessat. Si aquest procediment no funciona, s'han de seguir els canals de representativitat establerts.

Comptat i debatut, l'aplicació d'aquest Pla de Convivència s'adreça a desenvolupar iniciatives que garanteixi la plena integració de tots els alumnes en el centre.

7. ANNEXOS

ANNEXOS I-II, EN RELACIÓ AMB L'ESTUDI DE LA SITUACIÓ DE LA CONVIVÈNCIA AL CENTRE:

ANNEX I: ACTIVITAT DE TUTORIA “PODEM MILLORAR?”

Podem millorar?

La comissió de convivència del centre està molt interessada en l'opinió que teniu els alumnes del centre. Per això us demanam que dediqueu una hora de tutoria a pensar i debatre sobre les qüestions següents i que ens faceu arribar les vostres conclusions a través del/de la vostre/a tutor/a. Gràcies per la vostra col·laboració.

Data:

Curs:

Tutor/a:

Aspectes de l'organització de l'institut i les seves instal·lacions que ens resulten favorables per a l'estudi i la convivència.	Aspectes de l'organització de l'institut i les seves instal·lacions que ens resulten desfavorables per l'estudi i la convivència.	Propostes de millora d'aquells aspectes que heu definit com a desfavorables.

ANNEX II: ENQUESTES PER ALS ESTUDIANTS D'ESO, PER ALS ESTUDIANTS DE BATXILLERAT I CICLES FORMATIUS, PER A LES FAMÍLIES, PER AL PROFESSORAT I PER AL PAS

Enquesta pels estudiants d'ESO

Com ja sabeu, la comissió de convivència està realitzant enquestes a tots els membres de la nostra comunitat educativa per tal de conèixer l'estat actual de la convivència al centre. La vostra opinió és de gran valor per aquest estudi. Per això demanam que contesteu amb sinceritat les següents preguntes.

Moltes gràcies per la vostra col·laboració.

Edat:

Lloc de naixement :

1.El Consell Escolar és:

- a) Un consell que dona el tutor al final de curs.
- b) Un grup format per representants dels professors, dels alumnes, dels pares i del personal administratiu del centre.
- c) Un òrgan de decisió format per la directora, els caps d'estudis i professors.

2.La funció del Consell Escolar és:

- a) Orientar l'estudiant cap a estudis de batxillerat o estudis de cicles formatius.
- b) Establir normes de conducta i fer expedients als alumnes amonestats.
- c) Prendre decisions que regulen el funcionament del centre.

3.Els alumnes tenim representants al

- a) Claustre.
- b) Consell Escolar.
- c) Comissió d'activitats extraescolars.

4.Els alumnes

- a) Podem expressar les nostres opinions i fer-les valer.
- b) Podem expressar les nostres opinions però ningú ens escolta.
- c) No podem expressar les nostres opinions.

5.A l'institut

- a) Tenc molts d'amics.
- b) Tenc uns quants amics.
- c) No tenc cap amic.

6.El meu grup d'amics dins l'institut està format per:

- a) Només al·lots/tes nascuts a Mallorca.
- b) Només al·lots/tes nascuts a Mallorca o altre lloc d'Espanya.
- c) Només al·lots/tes nascuts fora d'Espanya.
- d) Al·lots i al·lotes nascuts a Mallorca, a altres llocs d'Espanya i fora d'Espanya.

7.En general, la meva relació amb els companys és:

- a) Molt bona
- b) Bona
- c) Acceptable
- d) Dolenta

8.En general, la meva relació amb els professors és:

- a) Molt bona
- b) Bona
- c) Acceptable
- d) Dolenta

9.Si pogués triar:

- a) Seguiria estudiant en aquest institut.

Perquè? _____

- b) M'agradaria canviar d'institut.

Perquè? _____

10. A l'institut, m'he sentit agredit verbalment:

- a) Freqüentment.
- b) Qualque vegada.
- c) Mai.

11. **A l'institut, m'he sentit agredit físicament:**
 a) Freqüentment.
 b) Qualque vegada.
 c) Mai.
12. **A l'institut he presenciat agressions verbals:**
 a) Freqüentment.
 b) Qualque vegada.
 c) Mai.
13. **A l'institut he presenciat agressions físiques:**
 a) Freqüentment
 b) Qualque vegada
 c) Mai.
14. **Si ha presenciat una agressió:**
 a) He avisat a un professor/a.
 b) He fet mitja volta per no tenir problemes.
 c) M'he quedat a veure com acabava.
15. **Participo a qualque activitat no obligatòria del centre (banda de música, teatre, tallers del dia del Llompart, sortides de final de curs, ...)**
 a) Sempre
 b) De vegades
 c) Mai

Enquesta pels estudiants de Batxillerat i Cicles Formatius

Com ja sabeu, la comissió de convivència està realitzant enquestes a tots els membres de la nostra comunitat educativa per tal de conèixer l'estat actual de la convivència al centre. La vostra opinió és de gran valor per a aquest estudi. Per això demanam que contesteu amb sinceritat les següents preguntes.

Moltes gràcies per la vostra col·laboració.

Edat:

Lloc de naixement :

1. El Consell Escolar és:

- a) Un consell que dona el tutor al final de curs.
- b) Un grup format per representants dels professors, dels alumnes, dels pares i del personal administratiu del centre.
- c) Un òrgan de decisió format per la directora, els caps d'estudis i professors.

2. La funció del Consell Escolar és:

- a) Orientar l'estudiant cap a estudis de batxillerat o estudis de cicles formatius.
- b) Establir normes de conducta i fer expedients als alumnes amonestats.
- c) Prendre decisions que regulen el funcionament del centre.

3. Els alumnes tenim representants al:

- a) Claustre.
- b) Consell Escolar
- c) Comissió d'activitats extraescolars.

4. Els alumnes:

- a) Podem expressar les nostres opinions i fer-les valer.
- b) Podem expressar les nostres opinions però ningú ens escolta.
- c) No podem expressar les nostres opinions.

5. A l'institut:

- a) Tenc molts d'amics.
- b) Tenc uns quants amics.
- c) No tenc cap amic.

6. En general, la meva relació amb els companys és:

- a) Molt bona.
- b) Bona.
- c) Acceptable.
- d) Dolenta.

7..En general, la meva relació amb els professors és:

- a) Molt bona.
- b) Bona.
- c) Acceptable.
- d) Dolenta.

8. Si pogués triar:

a) Seguiria estudiant en aquest institut.

Perquè? _____

b) M'agradaria canviar d'institut.

Perquè? _____

9.A l'institut, m'he sentit agredit verbalment:

- a) Freqüentment.
- b) Qualque vegada.
- c) Mai.

10. A l'institut, m'he sentit agredit físicament:

- a) Freqüentment.
- b) Qualque vegada.
- c) Mai.

11. A l'institut he presenciat agressions verbals:

- a) Freqüentment.
- b) Qualque vegada.
- c) Mai.

12. A l'institut he presenciat agressions físiques

- a) Freqüentment.
- b) Qualque vegada.
- c) Mai.

13. Si he presenciat una agressió:

- a) He avisat a un professor/a.
- b) He fet mitja volta per no tenir problemes.
- c) M'he quedat a veure com acabava.

14. Participo a qualque activitat no obligatòria del centre (banda de música, teatre, tallers del dia del Llopart, foguerons Sant Antoni, sortides de final de curs, ...):

- a) Sempre
- b) De vegades
- c) Mai

Enquesta per a les famílies

La comissió de convivència du a terme enquestes a tots els membres de la nostra comunitat educativa per tal de conèixer l'estat actual de la convivència al centre i poder realitzar un Pla de Convivència en consonància amb la seva realitat. La vostra opinió és de gran valor per aquest estudi. Per això vos demanam que contesteu amb sinceritat les preguntes següents.

Moltes gràcies per la vostra col·laboració.

Curs del fill/a:

Qui contesta l'enquesta? Pare   Mare   Ambdós   Tutor/a

1- La relació del nostre fill/a amb els companys és molt bona:

- a. Bona
- b. Acceptable
- c. Gens bona
- d. No ho sé cert

2- La relació del nostre fill/a amb els professors és:

- a. Molt bona
- b. Bona
- c. Acceptable
- d. Gens bona
- e. No ho sé cert

3 - Trobam que el nostre fill, dins l'institut, es troba:

- a. Molt bé
- b. Bé
- c. No molt bé
- d. Malament

4-Pel que fa a la convivència, valoram l'institut:

- a. Molt positivament
- b. Positivament
- c. Acceptable
- d. Negativament
- e. Molt negativament

5- Coneixeu situacions de conflicte o violència al centre?:

- a. Sí, quines? _____
- b. No

6- Coneixeu les normes de convivència del centre?:

- a. Sí
- b. No

7- Vàreu assistir a la reunió de pares del mes de novembre?:

- a. Sí
- b. No

8- Vàreu votar a les darreres eleccions per al Consell Escolar?:

- a. Sí
- b. No. Perquè .....

9- Heu tengut contacte amb el tutor/a del seu fill/a durant aquest curs?:

- a. Moltes ocasions
- b. De vegades
- c. Mai

10- Heu tengut contacte amb professors/res del seu fill/a durant aquest curs?:

- a. Moltes ocasions
- b. De vegades
- c. Mai

11- En relació a l'institut, en general estam:

- a. Molt contents
- b. Contents
- c. Normal
- d. Gens contents. Perquè?.....

12 - Observacions / suggeriments:

Enquesta per al professorat

Com ja sabeu s'està elaborant un pla de convivència que pretén millorar la relació entre tots els membres de la comunitat educativa. La primera passa per tal de establir els objectius del pla i engegar unes accions apropiades és la de fer un diagnòstic de la situació actual de la convivència en el centre. És així que vos demanam que contesteu sincerament aquestes preguntes.

Gràcies per la vostra col·laboració.

1- En general, en aquest institut me sent:

- a. Molt bé
- b. Bé
- c. No massa bé
- d. Gens bé

2- En general, la relació amb l'alumnat és:

- a. Molt satisfactòria
- b. Satisfactòria
- c. Regular
- d. Gens satisfactòria

3- Crec la imatge que els alumnes tenen de mi és:

- a. Molt bona
- b. Bona
- c. Regular
- d. Gens bona

4- Consider que la imatge que tenen els alumnes del centre és:

- a. Molt bona
- b. Bona
- c. Regular
- d. Gens bona

5- En general, la relació amb els meus companys és:

- a. Molt satisfactòria
- b. Satisfactòria
- c. Regular
- d. Gens satisfactòria

6- La meua relació amb les famílies és:

- a. Molt satisfactòria
- b. Satisfactòria
- c. Regular
- d. Gens satisfactòria
- e. Inexistent

7- En la meua opinió, la convivència en el centre és:

- a. Molt bona
- b. Bona
- c. Regular
- d. Gens bona

8- En la meua opinió, els problemes que succeeixen al centre són:

a.	Enfrontaments entre l'alumnat i el professorat	res	poc	regular	molt
b.	Males paraules a classe	res	poc	regular	molt
c.	Manca de normes bàsiques d'educació	res	poc	regular	molt
d.	No es respecten les normes del centre	res	poc	regular	molt
e.	L'alumnat s'insulta	res	poc	regular	molt
f.	L'alumnat es baralla	res	poc	regular	molt
g.	Hi ha grupets que no es porten bé	res	poc	regular	molt
h.	Hi ha alumnat que no està integrat i es sent sol	res	poc	regular	molt
i.	El professorat va a la seva	res	poc	regular	molt
j.	L'alumnat pensa que el professorat no l'entén	res	poc	regular	molt
k.	L'alumnat està desmotivats, s'avorreix	res	poc	regular	molt
l.	El professorat està desmotivats	res	poc	regular	molt
m.	Altres _____	res	poc	regular	molt

9- Els meus suggeriments per millorar la convivència en el centre són:

Enquesta per al PAS

Com ja sabeu s'està elaborant un pla de convivència que pretén millorar la relació entre tots els membres de la comunitat educativa. La primera passa per tal de establir els objectius del pla i engegar unes accions apropiades és la de fer un diagnòstic de la situació actual de la convivència en el centre. És així que vos demanam que contesteu sincerament aquestes preguntes.

Gràcies per la vostra col·laboració.

1- En general, en aquest institut me sent:

- a. Molt bé
- b. Bé
- c. No massa bé
- d. Gens bé

2- En general, la relació amb l'alumnat és:

- a. Molt satisfactòria
- b. Satisfactòria
- c. Regular
- d. Gens satisfactòria

3- En general, la relació amb el professorat és:

- a. Molt bona
- b. Bona
- c. Regular
- d. Gens bona

4- Consider que la imatge que tenen els alumnes del centre és:

- a. Molt bona
- b. Bona
- c. Regular
- d. Gens bona

5- En general, la relació amb els meus companys és:

- a. Molt satisfactòria
- b. Satisfactòria
- c. Regular
- d. Gens satisfactòria

6- En la meua opinió, la convivència en el centre és:

- a. Molt bona
- b. Bona
- c. Regular
- d. Gens bona

7- En la meua opinió, els problemes que succeeixen al centre són:

a.	Manca de normes bàsiques d'educació	res	poc	regular	molt
b.	No es respecten les normes del centre	res	poc	regular	molt
c.	L'alumnat s'insulta	res	poc	regular	molt
d.	L'alumnat es baralla	res	poc	regular	molt
e.	Hi ha grupets que no es porten bé	res	poc	regular	molt
f.	Hi ha alumnat que no està integrat i es sent sol	res	poc	regular	molt
g.	El professorat va a la seva	res	poc	regular	molt
h.	L'alumnat pensa que el professorat no l'entén	res	poc	regular	molt
i.	L'alumnat està desmotivats, s'avorreix	res	poc	regular	molt
j.	El professorat està desmotivats	res	poc	regular	molt
k.	Altres _____	res	poc	regular	molt

8- Els meus suggeriments per millorar la convivència en el centre són:

ANNEXOS (III-VII) EN RELACIÓ A LA MEDIACIÓ ESCOLAR:

ANNEX III: TRÍPTIC

Què és la Mediació Escolar?

És una manera d'ajudar que dues persones que han tingut un conflicte el puguin gestionar de forma positiva, mitjançant el diàleg.

És un procés confidencial i imparcial.

Com funciona?

Molt fàcil: poden sol·licitar la intervenció d'un mediador que els ajudarà a resoldre el conflicte i així trobar una sortida pacífica.

AMB LA MEDIACIÓ TOTS GUANYAM

IES Josep Maria Llompart
Joan Capó 2, 07010. Palma
Tel. 971204601 Fax. 971206805
<http://www.iesllompart.cat>

- Si creus més en l'educació que en el càstig...
- Si vols contribuir a crear un clima positiu en el centre...
- Si desitges donar una resposta creativa als conflictes...
- Si t'interessa potenciar les teves competències socials...
- Si t'atreveixes a afrontar amb optimisme les dificultats...
- Si la injustícia no t'és indiferent...

TRIA LA MEDIACIÓ
Pot ser un bon començament!!!

Els conflictes

- L'Institut és un espai de convivència.
- On hi ha convivència hi ha conflicte.
- Resoldre els conflictes sense violència ens fa créixer.

Requisits per venir a mediació:

- Que hi hagi un conflicte sense resoldre entre dos alumnes del centre.
- Que les dues parts estiguin d'acord a sol·licitar-la.

El Servei

Com sol·licitar-ho?

- Emplenar la sol·licitud que es troba a la web del centre o a consergeria i dipositar-la a la bústia de mediació (*devora consergeria*).

Quan es fa la mediació?

En funció dels horaris dels implicats (tutories, estudis assistits i els dimecres a les 13 hores).

On?

— A la Sala de mediació (*2n pis*).

Els mediadors

Alumnat

3r ESO: Pedro F. Garau, Àlex Garau, Alfonso González.

1r Batx: Melchor Garau, Adrià Perez, Ismael J. Mancilla, Marina Stojadinovic.

2n Batx: Araceli Garralón, Laura Bauzá.

Professorat

Gabriela Cuerva, Manuela Fuentes,
Assumpta Illa, Gabriel Matamalas
Catalina Ponsell, Mª Pau Sureda,

- Saps escoltar?
- Inspires confiança als companys?
- T'agrada ajudar a la gent?
- Tu també pots ser mediador!

ANNEX IV: GUIÓ

GUIÓ PER A LA MEDIACIÓ

TROBEM-NOS (presentació dels mediadors)

- Saludam a les persones en conflicte
- Ens presentam: els mediadors i les persones en conflicte
- Explicam clarament les normes de la mediació
- Preguntam a les persones en conflicte si hi estan d'acord

PARLEM-NE

- Els hi demanam què ha passat i com s'han sentit
- Escoltam activament parafrasejant i fent preguntes obertes
- Demanam si volen afegir res més

QUÈ TENIM ENTRE MANS?

- Resumim la situació, tenint en compte els sentiments i punts de vista de les dues persones
- Demanam a cadascú que es posi al lloc de l'altra persona
- Demanam que les persones en conflicte imaginin que pot passar si no es posen d'acord

FEM PROPOSTES

- Demanam que facin propostes mitjançant una pluja d'idees
- Ajudam a seleccionar les idees i suggerim la seva combinació
- Convidam a valorar les opcions més interessants

POSEM-NOS D'ACORD PER CONTINUAR JUNTS

- Deixam que les parts en conflicte decideixin per elles mateixes
- Preguntam si la decisió és equitativa per les dues parts i si creuen que la poden complir
- Redactam i explicam a cadascú quin és l'acord
- Felicitem les dues parts per la forma en què han col·laborat i per l'acord
- Acordam una data per a la revisió de l'acord
- Encaixam les mans als participants en la mediació
- Els convidam a donar-se la mà per tal de rubricar l'acord

ANNEX V: SOL·LICITUD

SOL·LICITUD DEL SERVEI DE MEDIACIÓ ESCOLAR

Persona que fa la demanda: _____

Data: _____

Alumne/a:	Curs:	Grup:	Tutor/a:
Alumne/a:	Curs:	Grup:	Tutor/a:

Equip de mediadors/es que intervindran:

Organització de la trobada de mediació:

● ***Data:*** _____

● ***Hora:*** _____

● ***Lloc:*** _____

ANNEX VI: REGISTRE

IES Josep Maria
Llopart
Joan Capó 2,
07010. Palma de
Mallorca
Tel. 971204601
Fax. 971206805

<http://www.iesllopart.cat>

REGISTRE DE LA TROBADA DE MEDIACIÓ

Núm.: _____ Data: _____

Parts implicades:

Mediadors/es:

Breu resum de la situació:

Acordam que:

Signatura (a)

Signatura (b)

SEGUIMENT

Data:

Complim l'acord?

S'ha arreglat el problema?

Volem fer una modificació que millori l'acord?
--

Signatura (a)

Signatura (b)

Mediador/a

Mediador/a

ANNEX VII: ENQUESTES

IES Josep Maria
Llompart
Joan Capó 2,
07010. Palma de
Mallorca
Tel. 971204601
Fax. 971206805

<http://www.iesllompart.cat>

ENQUESTA PER AL PROFESSORAT

Benvolgut professor/a,

En relació a la introducció de la mediació escolar al centre, ens agradaria saber:

a. Estàs al corrent de l'entrada en funcionament del servei de mediació?

SI NO

a. En relació a aquesta experiència, com et sents? Indiferent
Interessat/da
Molt interessat/da

b. Si et sents indiferent, podries precisar-ne el motiu?

Falta d'informació
Falta de temps
Desconfiança envers aquesta experiència
Podries explicar per què?

---

c. Has notat la presència del servei de mediació en el centre? (pots marcar més d'una opció)

NO
Sí, m'he format com a mediador/a
Sí, alguns dels alumnes als que faig classe són mediadors/es
Sí, alguns dels alumnes als que faig classe han anat al servei de mediació quan han tingut un conflicte
Sí, he anat a mediació
Sí, he assistit a alguna de les sessions de presentació del programa
Sí, a les reunions d'equip docent o informalment s'ha parlat del programa de mediació escolar
Sí, la mediació destorba el funcionament del centre

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

IES Josep Maria
Llopart
Joan Capó 2,
07010. Palma de
Mallorca
Tel. 971204601
Fax. 971206805

<http://www.iesllopart.cat>

ENQUESTA PER A L'ALUMNE/A

Benvolgut alumne/a,

En relació a la introducció de la mediació escolar al centre, ens agradaria saber:

a. Estàs al corrent de l'entrada en funcionament del servei de mediació?

SI NO

b. En relació a aquesta experiència, com et sents? Indiferent
Interessat/da
Molt interessat/da

c. Si et sents indiferent, podries precisar-ne el motiu?

Falta d'informació
Falta de temps
Desconfiança envers aquesta experiència
Podries explicar per què?

d. Has notat la presència del servei de mediació en el centre? (pots marcar més d'una opció)

NO
Sí, m'he format com a mediador/a
Sí, alguns dels companys de classe són mediadors/es
Sí, alguns dels companys de classe han anat al servei de mediació quan han tingut un conflicte
Sí, he anat a mediació
Sí, he assistit a alguna de les sessions de presentació del programa
Sí, la mediació destorba el funcionament del centre
Sí, he participat en algunes de les activitats que han fet els mediadors

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

IES Josep Maria
Llompart
Joan Capó 2,
07010. Palma de
Mallorca
Tel.971204601
Fax. 971206805

<http://www.iesllompart.cat>

QÜESTIONARI D'AVUACIÓ

La nostra intenció és la millora constant dels nostres cursos.
Per això és important la teva participació en aquest qüestionari d'avaluació.

Motivació

- a. En relació a aquesta experiència, com et sents?
- Indiferent
- Interessat/da
- Molt interessat/da

- b. Motiu pel qual has participat en el curs:
- Per ajudar a millorar la convivència al centre
- Perquè vull formar part del servei de mediació
- Per acompanyar un amic
- Altres: _____

Continguts

1. Els continguts impartits s'han ajustat als programats prèviament:
Sí No Parcialment
2. Els continguts han estat adequats per a la consecució dels objectius:
Sí No Parcialment
3. Els aspectes i les idees fonamentals desenvolupats en aquest curs han estat:
Clars Gens clars Parcialment clars

Metodologia

4. La dinàmica de les sessions t'ha semblat:
Molt motivadora Poc motivadora Gens motivadora
5. La seqüència de les activitats ha estat:
Adequada Mitjanament adequada Gens adequada
6. En general, consideres adequada la metodologia emprada:
Molt Poc Gens

Documentació

7. Per la quantitat, els materials que s'han proporcionat són:
Abundants Suficients Escassos
8. Per la seva utilitat, els materials que s'han proporcionat són:
Molt útils Poc útils Gens útils

Organització:

9. El lloc on s'ha realitzat el curs, és:
Apropiat   Poc apropiat   Gens apropiat
10. El temps dedicat al curs és:
Excessiu   Adequat   Insuficient
11. El equipament de l'aula, ha estat:
Bo   Suficient   Escàs

Formadors/res

12. La seva actuació (en general), ha estat:
Molt motivadora   Poc motivadora   Gens motivadora

Valoració global

13. El nivell de dificultat del curs ha estat:
Alt   Adequat   Baix
14. Des del punt de vista de la utilitat pràctica, el curs és:
Molt útil   Poc útil   Gens útil
15. El curs ha satisfet les teves expectatives:
Sí   Parcialment   No
16. Suggestiments per a millorar el curs:

Moltes gràcies per la teva col·laboració!!!

**PROTOCOL D'ACTUACIÓ
DAVANT L'ASSETJAMENT ESCOLAR**

Orientacions per a la prevenció i la intervenció

IES JOSEP MARIA LLOMPART

1. JUSTIFICACIÓ

Per tal de fomentar i mantenir unes relacions interpersonals positives en el centre, el programa de convivència s'ha de basar en tres objectius fonamentals: la formació per a la convivència, la prevenció de conflictes i la intervenció quan sigui necessari.

El fet de promoure que els joves es coneguin i respectin ells mateixos i els seus companys, és una tasca que no es pot deixar a l'atzar. D'aquí sorgeix la necessitat de sistematitzar accions educatives adreçades a la construcció de valors i al desenvolupament de la competència social de tot l'alumnat.

Aconseguir un clima de convivència satisfactori en el centre requereix també preveure aquelles situacions conflictives que, si no es detecten i reconduïxen a temps, poden derivar en conductes més greus. Per tant, es fa necessari comptar amb mecanismes de detecció d'aquestes conductes i amb estratègies de prevenció per evitar-les, com per exemple les campanyes de sensibilització.

Quan la convivència es deteriora per l'existència de conflictes que afecten el centre i les persones que l'integren, es fa necessària una intervenció, ja sigui mediadora (compromís del propi alumnat en la gestió dels conflictes) i/o reglamentària (mesures correctores externes i sancions aplicables).

Tot i que no hi ha una única línia d'actuació a l'hora d'incidir positivament en el clima de convivència del centre quan es generen conflictes, concretament en forma d'assetjament escolar, aquest document vol ser una guia que ofereixi propostes de formes d'actuació per al professorat, l'alumnat i les famílies i en definitiva per a totes aquelles persones que integren la comunitat educativa.

Davant el fenomen del maltractament entre alumnes, cal actuar. Tant la persona que és victimitzada com la que agredeix necessiten atenció immediata. Ningú no es pot quedar inactiu quan és testimoni d'una situació de maltractament.

- En primer lloc, cal prendre consciència del problema i de la seva importància en relació a la bona convivència al centre i a la seguretat i salut de les persones que en formen part. Informar i sensibilitzar sobre aquesta qüestió contribueix a la prevenció de possibles situacions de maltractament.
- En segon lloc, cal que el centre disposi de mecanismes de detecció de possibles situacions de maltractament i que estableixi línies d'actuació clares i específiques.
- Finalment, cal que el mateix alumnat aprengui a distingir clarament què és un maltractament, conegui quins són els seus drets i deures, sàpiga com ha d'actuar i, sobretot, que no calli.

El maltractament entre companys no és, doncs, cap novetat. No obstant això, el rebuig de qualsevol forma de maltractament és una característica de l'evolució de la societat actual. A l'hora d'actuar enfront del maltractament entre alumnes, tothom hi té un rol actiu, ja que cal incidir en la persona que agredeix, la que és victimitzada i els espectadors.

Els centres, també com a agents, han de:

- Definir línies de prevenció i actuació a desenvolupar en l'acció tutorial.
- Promoure campanyes especials de sensibilització.
- Disposar de mecanismes d'actuació immediata

- Considerar la mediació com un canal de reparació i reconciliació un cop s'ha aturat el maltractament.

2. DEFINICIÓ

Abans de res, és necessari parlar del concepte d'assetjament, i hem d'entendre que aquest fenomen, tot i que es produeix a l'escola, també el trobam fora. A vegades també es reproduïx dins l'àmbit familiar (maltractament o abús de menors o d'adults). Per això, no n'hi sempre prou de cercar solucions únicament escolars.

Segons el professor Dan Olweus (un dels primers investigadors que ha treballat sobre l'assetjament escolar des dels anys 70 del segle passat), l'assetjament s'esdevé quan un alumne (mascle o femella) està exposat de manera continuada a accions negatives per part d'un o més estudiants.

L'assetjament escolar és un comportament prolongat d'insult verbal, rebuig social, intimidació psicològica i agressivitat física d'uns infants cap a uns altres que es converteixen, d'aquesta forma, en víctimes dels seus companys (Olweus, 1993).

Segons el document que va publicar la Direcció General de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor l'any 2005, *"L'assetjament consisteix en un maltractament (agressions físiques, verbals o relacionals) que rep, repetidament i al llarg del temps, un alumne o una alumna per part d'altri (un o diversos) i té efectes de victimització en qui el rep. Abús de poder entre iguals. Genera angoixa anticipada abans de sortir de casa pel que li pot passar."*

Parlem, per tant, d'un fenomen grupal, encara que les variants individuals són d'una gran importància a l'hora de gestionar l'assetjament escolar. No n'hi ha a bastament si només tenim en compte víctimes i agressors, ja que els testimonis també formen part del problema i per això cal implicar-los-hi. És ben cert i segur que no tots els casos d'assetjament són iguals ni totes les persones s'ajusten a un mateix perfil; ara bé, un conflicte mal resolt pot derivar en una situació molt més greu i per això és necessari emprar estratègies mediadores abans que la situació empitjori.

3. COM DETECTAR UN ASSETJAMENT

Cal diferenciar assetjament i agressions esporàdiques o altres manifestacions de caire violent. Per això ens haurem de fixar en tres criteris que s'haurien de donar simultàniament:

- 1.- L'existència d'una intenció de fer mal.
- 2.- La repetició d'aquestes conductes agressives.
- 3.- La duració en el temps.

Conductes mitjançant les quals es poden estar duent a terme l'assetjament:

- Coaccions
- Comportaments de menyspreu i ridiculització.
- Agressions físiques o verbals.
- Comportaments d'intimidació i amenaça.

- Comportaments d'exclusió, marginació social.
- Robatoris , extorsions, xantatges, deteriorament de les pertinences.
- Utilització d'internet, missatges de mòbil amb la intenció de fer mal.

3.1. Indicadors

Seguidament parlarem dels principals perfils que es donen dins un cas d'assetjament i esmentarem alguns dels indicadors que ens permetran detectar si un alumne està essent víctima o si és agressor en un cas de violència escolar.

a) Víctimes

Habitualment la víctima que pateix l'assetjament escolar no respon als atacs ni es pot defensar davant el que li passa. Aquesta manca de resposta juntament amb la manca d'amics o de suport per part dels companys posa de manifest la seva vulnerabilitat davant l'agressor que veuen la víctima feble i fàcil de ser atacada.

Indicis de les víctimes passives:

- Sofreixen bromes de mal gust, befa i hostilitat.
- Són anomenats amb malnoms i de forma despectiva.
- Són insultats, menyspreats i ridiculitzats.
- Reben ordres, amenaces, intimidacions.
- Són molestats.
- Sofreixen empentes, cops, puntades de peu.
- Es veuen ficats en discussions, provocacions o bregues en les que es senten indefenses i de les que intenten fugir.
- Els prenen llibres, menjar, doblers i altres pertinences.
- Tenen cops, ferides, esqueixos a la roba que no s'expliquen de forma natural.

El perfil de la víctima no sempre respon a una persona tímida i sensible. En ocasions incorpora a la dinàmica relacional uns components personals que la fan molesta , irritant davant els companys que utilitzen l'agressió per castigar-la o fer-la patir. En aquest cas parlariem de víctimes provocadores.

Encara que no és habitual que una víctima d'assetjament reaccionï davant els atacs, hi ha subjectes que ho fan per diverses causes i motius. Aquestes víctimes agressives traslladen l'agressió que reben i reaccionen amb agressions contra altres o contra elles mateixes.

Indicis de les víctimes provocadores i/o agressives:

Tenen mal geni, responen agressivament davant insults, provocacions o atacs, sovint amb poca eficàcia.

Poden ser hiperactius, poc destres, immadurs, amb manies irritants pels altres.

Poden disgustar i fer reaccionar negativament als altres.

Poden intentar maltractar als alumnes més febles.

b) Agressors

Quan parlem d'agressors purs ens referim a individus que saben el que volen i saben com aconseguir-ho. Corresponen a un model d'habilitat social especialment competent per

exercir el maltractament i tenen estratagemes grupals per aconseguir els seus objectius. Altres agressors, en canvi, són dependents d'altres més llestos que ells i acostumen a presentar moltes mancances en les seves relacions interpersonals amb el grup, i que cerquen establir vincles amb altres mitjançant la dominació i l'agressió.

Indicis dels agressors:

Gasten bromes pesades i fan befa.

Mostren hostilitat.

Posen i usen malnoms als companys.

Insulten, menyspreuen, ridiculitzen.

Donen ordres, amenacen, intimiden.

Peguen, donen empentes, cosses.

Provoquen discussions i bregues.

Prenen les pertinences dels altres (llibres, menjar..)

Rompen objectes.

Efectes i conseqüències

A nivell global, el maltractament entre escolars, crea un clima de relacions dolentes en el centre que dificulta molt greument l'acció educativa.

Amb les víctimes:

A més del dany físic i psicològic, sovint sofreixen sentiments de culpabilitat i por, la qual cosa els pot dur a amagar-ho i fins hi tot a negar la situació. També poden mostrar rebuig cap al centre escolar i en casos extrems arribar al pànic i al suïcidi.

Amb els agressors:

El deteriorament del seu desenvolupament moral, augmenta el risc d'avançar cap actituds antisocials i caure en la delinqüència.

Amb els companys espectadors:

Conseqüències per al seu desenvolupament moral i social, perquè es veuen forçats a acceptar la violència.

Amb els professors i la comunitat educativa:

Alteració de les seves funcions, deteriorament de les condicions en què han d'exercir la seva activitat. Desànim davant problemes per als que no estan preparats.

4.-QUÈ CAL FER DAVANT UN POSSIBLE CAS D'ASSETJAMENT

a) Prevenció de conductes problemàtiques

L'experiència ens mostra la conveniència d'anticipar-se a aquelles situacions que, un cop es posen de manifest, originen un desgast de temps i recursos molt superior a una intervenció puntual. La bona convivència als centres docents necessita un manteniment constant.

b) Detecció de conductes problemàtiques

A vegades, els joves no posen de manifest els sentiments de malestar o d'inseguretat que els causa la convivència amb alguns alumnes del centre, i els adults, docents i famílies

desconeixem l'origen d'aquell comportament retret, expressió absent o neguit constant que capta la nostra atenció.

El diagnòstic correcte del clima de convivència i de les conductes problemàtiques tal com les viu l'alumnat proporciona dades que, convenientment interpretades, reflecteixen la realitat del centre en un moment determinat. Atenent als resultats obtinguts, es poden adoptar les mesures de millora de la convivència més adients.

Es tracta de detectar la realitat del nostre centre en concret, per poder conèixer la qualitat de la convivència, ja que la detecció de conductes problemàtiques esdevé molt útil amb relació a:

- Un coneixement més detallat del clima social del centre.
- Un diagnòstic de situacions de risc.
- Una orientació en la presa de decisions amb vista a la convivència positiva.

Qualsevol membre de la comunitat educativa que tengui coneixement d'una possible situació d'assetjament l'ha de posar en coneixement de l'equip directiu del centre.

L'equip de valoració està format per el/la Cap d'estudis i l'Orientador/a.

Direcció ha de comunicar la possible situació d'assetjament a la Comissió de Convivència.

I si es valora adient en funció de la tipologia dels casos, Direcció ho ha de trametre al Servei d'Inspecció. També se li comunicarà al tutor/a de l'alumne/a.

Depenent del cas es valorarà si cal la intervenció d'un altre membre de la Comissió de Convivència o de la Comunitat Educativa.

c) Procediment

1.- Valoració inicial

- Un dels membres de l'equip de valoració recollirà informació de la situació, amb el màxim de confidencialitat.
- Alhora, l'Equip Directiu pot establir mesures preventives de protecció envers la suposada víctima i de vigilància en aquells llocs on es puguin produir els assetjaments.
- Si de la valoració inicial es desprèn que hi poden haver indicis d'assetjament, la Direcció informarà a la Comissió de Convivència. I si es considera adient en funció de la tipologia del cas, informació al Servei d'Inspecció.

2.- Verificació de la situació

- Quan abans millor, s'analitzaran i contrastaran les informacions recollides per consolidar l'existència d'indicis, tipus i gravetat dels fets.

3.- Procediment

Es farà una observació sistemàtica de les zones de risc per seleccionar dades sobre el funcionament dels alumnes al centre, les seves característiques, interacció entre ells, nivells d'agressió existents, situació en què es produeixen aquestes agressions, entre d'altres. Seguidament es duran a terme una sèrie d'entrevistes procurant la no coincidència de les parts implicades. Aquestes entrevistes es faran en l'ordre que l'equip consideri més oportú.

- Entrevista amb l'alumne assetjat.
- Entrevista amb els observadors no participants.
- Entrevista amb els pares o representants legals de la presumpta víctima.
- Entrevista amb el/s agressor/s
- Entrevista amb els pares o representants legals dels presumptes agressors.
- Informe sobre la situació d'assetjament escolar.

Un cop fetes les entrevistes, l'Equip de valoració analitzarà tota la informació recollida i farà una valoració de la situació per tal de determinar si hi ha o no indicis suficients per confirmar l'existència d'assetjament entre alumnes i la magnitud de la gravetat. Es farà un informe que s'entregarà a la Direcció del centre, el qual decidirà si procedeix interposar un expedient disciplinari al/s alumne/s agressor/s. Segons sigui la gravetat d'aquests fets serà convenient sol·licitar l'assistència de la Inspecció Educativa a les reunions, per tal d'orientar i assessorar el centre. En aquest cas, la direcció emetrà un informe de la situació denunciada i de les actuacions realitzades per enviar al Servei d'Inspecció Educativa.

5. LÍNIES D'ACTUACIÓ

5.1.- En cas de NO confirmar-se l'existència de l'assetjament

En aquest cas, seria convenient revisar les *mesures de prevenció i sensibilització* que cal dur a terme al centre educatiu de manera ordinària. I si hi ha hagut una comunicació a la família, caldrà comunicar-los que no s'ha confirmat la sospita.

5.2.- En cas afirmatiu

En cas de confirmar-se l'existència d'un assetjament, caldrà per una banda valorar la necessitat de comunicar la situació a altres institucions i d'altra banda posar en marxa de forma immediata les mesures disciplinàries adients.

A/ Comunicar la situació:

La direcció del centre informará a la família, a la Comissió de Convivència Escolar, i si cal en funció de la gravetat del cas, al Servei d'Inspecció Educativa. També s'informará al tutor, i professors dels alumnes implicats per evitar crear una alarma i poder oferir una informació adequada.

En cas que la situació conflictiva (vandalisme, agressions físiques, furts...) transcendeixi els recursos i competències del sistema educatiu serà necessari sol·licitar suport extern com pugui ser: Policia Nacional, Guàrdia Civil, Fiscalia de Menors, Serveis Socials...

Sempre que hi ha un menor implicat, la policia remet la informació recollida al Fiscal de Menors. Aleshores, La Fiscalia serà la responsable de dirigir la investigació per tal de conèixer millor les circumstàncies dels fets i prendre la decisió d'obrir o no un expedient i la judicialització corresponent.

Quan algun dels menors es trobés en situació de desprotecció infantil previstes dins la legislació vigent, el centre traslladarà la informació als Serveis Socials de protecció de menors.

B/ Aplicació de mesures disciplinàries.

Quan la situació es resolgui dins el centre educatiu, s'aplicarà el Reglament d'Organització i Funcionament del centre (ROF).

Els agents implicats que hauran de conèixer la situació són: Consell Escolar, comissió de convivència, famílies i alumnes implicats. I en funció de la tipologia del cas també Inspecció Educativa.

5.3.- Possibles actuacions

Amb la víctima:

Totes les actuacions s'hauran de fer amb el màxim de discreció.

Observació específica de la presumpta víctima.

Protecció per l'alumne/a mitjançant suport directe o indirecte dels professors.

Mesures recollides dins el Pla d'atenció a la Diversitat del centre.

Sol·licitar col·laboració familiar per la vigilància i control del seu fill/a.

Assessorament per part del tutor i del departament d'orientació en conductes d'autoprotecció i assertivitat.

Assessorament per part del tutor i departament d'orientació per a la recuperació de l'autoestima i altres accions per enfrontar entre d'altres l'angoixa i l'ansietat.

Amb l'agressor:

Vigilància per part de l'equip docent i altres professors i equip directiu.

Aplicació del Reglament d'Organització i Funcionament del centre (ROF).

El tutor amb l'ajuda del departament d'orientació afavorirà la integració de l'agressor en el grup.

Participació en un procés de mediació si la situació és favorable.

Compromís de l'agressor i la seva família envers un canvi d'actitud (la família de l'alumne/a del agressor ha de ser informada de que si es sospita que el menor no està atès adequadament, el centre ho comunicarà al Servei de Protecció del Menor).

Amb els companys observadors i amb el grup escolar:

Activitats de prevenció de l'assetjament que han de ser contemplades al Pla d'Acció Tutorial (habilitats socials, programes de desenvolupament personal, mediació).

Transmetre de manera clara que el centre tindrà tolerància zero envers qualsevol tipus d'agressió.

Treballar conductes de total rebuig al maltractament i desenvolupament de l'empatia.

Amb les famílies:

La col·laboració de les famílies és imprescindible en casos d'assetjament escolar. Per això es fa necessari:

Comunicar a les famílies afectades la situació.

Mantenir entrevistes individuals amb elles per a informar de la conducta del fill/a i demanar la seva col·laboració (no culpabilitzar).

Oferir pautes que ajudin a superar la situació.

Mantenir les famílies informades sobre les propostes d'actuació.

Orientar les famílies sobre la necessitat de cercar ajuda externa si és el cas.

Amb la Comunitat Educativa:

– Promoció de la Comissió de Convivència.

– Habilitació d'una bústia per a denúncies, suggeriments, queixes.

– Formació de professors i alumnes en l'àmbit de les habilitats socials i resolució de conflictes.

6. TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ I PASSES QUE CAL SEGUIR

L'equip de persones que duen a terme la valoració del cas han de dur un registre de les actuacions i dels acords presos. Amb aquesta finalitat s'adjunten els annexos amb els guions, per les entrevistes amb les persones implicades en casos d'assetjament.

7.- SERVEIS DE SUPORT I ASSESSORAMENT

– Servei d'Inspecció Educativa.

*C/ d'Alfons el Magnànim, 29, 07004 Palma

*Telèfon: 971 177513

– Observatori per a la Convivència.

*C/ d'Alfons el Magnànim, 29, 07004 Palma

*Telèfon: 971 177547

– Fiscalia de Menors.

*Travessa de'n Ballester, 20, 07002 Palma

* Telèfon: 971219443

8.- ANNEXOS:

ANNEX 8A

Recollida inicial d'informació davant un suposat cas d'assetjament escolar
---

Centre:

_____

Direcció:

_____

Telèfon:

_____

Dades del suposat alumne assetjat:

Noms i llinatges: _____

Curs: _____ Edat: _____

Origen de la sol·licitud:

☐	Família	☐	Alumne agredit
☐	Professorat del centre	☐	Companyes
☐	Tutor	☐	Personal no docent
☐	Orientadora	☐	Altres:

Breu descripció dels fets:

Actuacions realitzades de qui informa:

A _____, a _____ de _____ de _____
Signat

ANNEX 8B

Guia per a l'entrevista amb l'alumne presumptament assetjat

- Les situacions de maltractament no es solen evidenciar davant els ulls dels adults. L'alumne víctima no sol reconèixer la situació; Per tant convé fer-li saber que aquesta situació no s'ha d'amagar, cal que es senti segur i valorat, i que elimini sentiments de culpabilitat.
- Hem d'esbrinar si la situació de maltractament és real o si respon a altres situacions.
- Mai no es jutjarà.

Nom de l'alumne: _____

Curs: _____ **Edat:** _____

1.- Recollida d'informació.

- Què ha passat?
- Quan i on ha succeït?
- Qui són les persones que ho fan?
- Perquè creus que ho fan?
- Qualcú ho ha vist?

Qui coneix la situació? A qui li has contat aquesta situació? A qui li podries
contar?

- Tens algú que et protegeixi?
- Des de quan passa això?
- Com et sents quan passa això?
- I què fas quan succeeix?
- Què hauria de passar perquè es solucionàs el problema?

2.- Informar de les mesures que es prendran per tranquil·litzar a la presumpta víctima.

3.- Concloure, li tornam demanar per a que faci un resum: Així que dius que ....

ANNEX 8C

Guia per a l'entrevista amb els observadors no participants

- Els observadors de les situacions de maltractament normalment no en parlen per la pressió dels agressors o per por a convertir-se en víctimes.
- Els espectadors passius de les situacions de maltractament pateixen les conseqüències de la mateixa manera. Han de ser conscients de la necessitat de rompre "la llei del silenci" per a evitar que es donin situacions de maltractament.
- Els observadors ens poden ajudar a saber si realment s'està produint la situació de maltractament, o si respon a altres situacions.
- És aconsellable en l'entrevista utilitzar un llenguatge que els alumnes entenguin.
- S'ha d'insistir en la confidencialitat de l'entrevista i es garantirà l'anonimat.
- Mai es jutjarà.

Es realitzaran les entrevistes un a un, mai en grup.

Escriure el nom de l'observador i la relació amb el presumpte assetjat, obtenint les següents dades de manera indirecta, per evitar que l'observador es senti d'entrada involucrat, culpabilitzat i/o incòmode:

- Com et va en el centre?
- Com et vas amb els companys?
- Tens bons amics en el centre?
- Consideres que les agressions als companys són un problema en aquest centre?
- Quines són en la teva opinió les formes més freqüents de maltractament entre companys?
(insultar, posar mal noms, ridiculitzar, fer mal físic, aïllar...)
- Has estat testimoni de situacions de maltractament a qualche company?
- Quin tipus de maltractament ha estat?
- Amb quina freqüència creus que passen aquestes formes de maltractament?
- On passen aquestes situacions? (a classe sense professor, als banys, als patis, en els passadissos, en els vestuaris, a la sortida, a l'autocar, al carrer, per email, per messenger, per xarxes socials)
- Per què creus que hi ha companys que maltracten als seus companys?
- Com creus que es senten els que realitzen aquests maltractaments?
- Com creus que es sent el que rep els maltractaments?
- Què vares fer quan va passar això?
- A qui li has contat?
- A qui li podries contar?
- Què hauria de passar per a que es solucionés el problema?
- Què estaries disposat a fer per a solucionar aquest problema?

ANNEX 8D

GUIA PER A L'ENTREVISTA AMB LA FAMÍLIA DEL PRESUMPTE ALUMNE ASSETJAT

A les entrevistes amb les famílies és necessari tenir en compte que:

- És important fer entendre als pares o tutors la preocupació i interès de tot el professorat per a que els alumnes puguin acudir al centre amb seguretat i en un ambient de relacions socials serenes i tranquil·les.
- Alguns pares poden pensar que el maltractament entre iguals forma part de l'evolució natural i que sempre ha passat. S'ha d'actuar en aquests casos amb fermesa si intenten restar importància.
- No estam cercant culpables, només tractam de millorar les relacions entre tots.
- Algunes famílies es senten culpables quan descobreixen que el seu fill és víctima de maltractaments.
- Alguns pares es poden enfadar amb el centre perquè entenen que no es prenen totes les mesures possibles d'atenció al seu fill.
- El centre ha de crear un clima de confiança i treballar conjuntament amb la família per a fer front al conflicte i cercar respostes adequades que ajudin a restablir unes relacions satisfactòries.
- Mai s'ha de llevar importància a una situació de conflicte on qualcú es troba clarament perjudicat, però tampoc augmentar el seu significat creant situacions d'enfrontament encara més grans.
- S'ha de respectar al màxim la confidencialitat.
- Mai es jutjarà.

Acudeixen en qualitat de: PARE – MARE – TUTOR LEGAL

Nom i llinatges:.....

Nom i llinatges:.....

Telèfon de contacte:.....

Nom de l'alumne: ..... Curs: ..... Edat: .....

1.- Amb l'objectiu de poder tranquil·litzar la família del presumpte alumne assetjat és aconsellable seguir els següents passos:

1.1.- Informar dels fets que s'investiguen.

1.2.- Informar de les actuacions immediates dutes a terme al centre.

1.3.- Informar de les mesures que es posen en marxa en el centre per a modificar la situació.

2.- Recollida d'informació referida als fets denunciats.

Quin reconeixement tenia dels fets?

Quines dades aporta la família?

Quines respostes ha donat l'alumne davant les diferents situacions?

Com està afectant la situació al seu fill?

Quins companys poden haver participat?

Quines mesures ha pres la família?

3.- Recollir informació de la dinàmica familiar i relacions amb l'objectiu de profunditzar en comportaments a casa, relacions amb distints membres de la família, relacions socials, activitats d'oci, possibles canvis de comportament.

ANNEX 8E

GUIA PER L'ENTREVISTA AMB EL PRESUMPTE ALUMNE AGRESSOR

- S'ha d'analitzar la conveniència de realitzar una entrevista directa amb l'agressor i en aquest cas recollir informació sobre els aspectes contemplats en aquest annex, evitant preguntes directes.
- Ha d'existir confidencialitat respecte a les fonts informatives que han produït l'entrevista, sobre tot si és la víctima la font.
- Com els agressors solen desmentir l'acusació que se'ls atribueix, no serà suficient només amb preguntar-li a ell/a sinó que hem d'indagar per altres medis per esclarir els fets.
- Malgrat això, hem de parlar amb ell/a, mostrar-li la nostra disposició a ajudar-li en tot el que és èticament possible i indicar-li que, en cas de ser culpable, haurà d'assumir la seva responsabilitat.
- Una característica general dels agressors sol ser la incapacitat per posar-se en el lloc de l'altra persona, no creuen que els seus actes puguin repercutir en l'altra persona fent-li mal.
- Hem d'esbrinar si realment s'està donant la situació de maltracte, si respon a altres situacions.
- És aconsellable en l'entrevista utilitzar termes que els alumnes comprenguin.
- Mai es realitzaran judicis de valor.

Nom de l'alumne/a: .....

Curs: ..... Edat: .....

1. Recollida d'informació.

- Com et va en el centre?
- Com et duus amb els teus companys?
- Consideres que les agressions entre companys són un problema en aquest centre?
- Quines són en la teva opinió les formes més freqüents de maltracte entre companys? (insultar, posar malnoms, riure-se de qualcú, ridiculitzar, fer mal físic, parlar malament de qualcú, amenaçar, xantatjear, obligar a fer coses, aïllar, rebutjar, no juntar-se)
- Amb quina freqüència passen aquestes formes de maltracte?
- Per què creus que alguns joves maltracten a altres?

- M'han dit que l'altre dia va haver un incident amb..... Què és el que va ocórrer?
On va ocórrer? (Intentar que faci una descripció).
- Per què creus que va passar?
- Com et sents en aquesta situació?
- Com creus que es sent (el presumpte assetjat)...?
- Què hauria d'ocórrer per a que s'arregli el problema?
- Què estàs disposat a fer tu per ajudar a la persona que està patint aquest problema? A què et compromets?

2. Informar de les mesures que poden arribar a aplicar-se.

3. Concloure, tornant a demanar-ho per tal que en faci un resum: Així que dius que...?

ANNEX 8F

GUIA PER L'ENTREVISTA AMB LA FAMÍLIA DEL PRESUMPTE ASSETJADOR

En les entrevistes amb les famílies és necessari tenir en compte que:

- És important fer veure als pares o tutors la preocupació i l'interès de tot el professorat perquè els alumnes puguin estar al centre amb seguretat i en un ambient de relacions socials serenes i tranquil·les.
- Alguns pares poden pensar que el maltracte entre iguals forma part de l'evolució natural i que sempre ha passat. S'ha d'actuar amb fermesa si miren de llevar importància a aquest comportament.
- Algunes famílies es senten culpables quan descobreixen que el/la seu fill/a està actuant com agressor.
- Alguns pares d'agressors entenen que la millor forma d'ajudar als seus fills és mostrant-se hostil cap a la persona que comunica els fets i refusen acceptar la implicació del seu fill.
- L'agressivitat en un escolar no és atribuïble en tots els casos a factors familiars.
- No cerquem culpables, només miram de millorar les relacions entre tots.
- Cal tallar qualsevol comentari negatiu sobre el nin agredit.
- S'han de detenir immediatament les amenaces. Han d'entendre que si persisteix la conducta pot tenir efectes molt negatius per a tot el grup.
- El centre ha de crear un clima de confiança i treballar conjuntament amb la família per abordar el conflicte i cercar respostes adequades que ajudin a restablir unes relacions satisfactòries.
- Mai s'ha de llevar importància a una situació de conflicte on qualcú estigui clarament perjudicat, però tampoc augmentar el seu significat creant situacions d'enfrontament majors.
- S'ha de treballar amb la major confidencialitat.
- Mai es faran judicis de valor.

Acudeixen en qualitat de: PARE- MARE- TUTOR LEGAL

Nom i llinatges: .....

Nom i llinatges: .....

Telèfon de contacte: .....

Nom de l'alumne/a: .....

Curs: ..... Edat: .....

1.- A fi de poder tranquil·litzar la família del presumpte alumne assetjador és aconsellable desenvolupar les següents passes:

1.1.- Informar dels fets que s'estan investigant.

1.2.- Informar de les actuacions immediates emprendides pel centre.

1.3.- Informar de les mesures que es posen en marxa en el centre per modificar la situació.

1.4.- Informar de les conseqüències disciplinàries i legals que poden existir en els àmbits escolars i socials (Fiscalia de Menors, Servei d'Atenció a la Infància, Adolescència i Família de la Direcció General de Serveis Socials).

2.- Recollida d'informació referida als fets denunciats.

Què coneixement tenia dels fets? Quines dades aporta la família? Quin grau d'implicació observen en el seu fill? Quines conductes han observat en el seu fill? Com està repercutint en el seu fill el que ha succeït? Quins companys poden haver participat? Quines mesures han estat preses per la família?

3.- Aconseguir informació de la dinàmica familiar i relacions amb l'objectiu d'aprofundir en comportaments a casa, relacions amb diferents membres de la família, relacions socials, activitats d'oci, possibles canvis de comportament.

4.- Informar la família de com pot col·laborar per una resolució satisfactòria del problema.

ANNEX 8G

INFORME SOBRE LA SITUACIÓ D'ASSETJAMENT ESCOLAR DE L'EQUIP DE VALORACIÓ

(Aquest informe té caràcter confidencial)

Nom de la persona que ho elabora: .....

Centre: .....

Localitat: .....

Origen de la denúncia: (Família, alumnes, tutor, ...): .....

1. DADES D'IDENTIFICACIÓ:

Alumne presumptament assetjat:

Nom: .....

Curs: ..... Edat: .....

Presumptes alumnes assetjadors:

Nom: .....

Curs: ..... Edat: .....

Presumpte grau d'implicació: Líder – Alt – Acompanyant actiu – Acompanyant

Tipus d'observadors: (alumnes, professors, ...)

2. LLOCS I DATES DE LES AGRESSIONS:

3. DESCRIPCIÓ DELS TIPUS D'AGRESSIONS I FREQUÈNCIA:

Verbal: (Insults, malnoms, amenaces, xantatges, coaccions, altres).

Física: (Cops, empentes, potades, bufetades, pallisses, assetjament sexual, altres).

Social: (Rebuig, aïllament, humiliacions, ridiculitzacions, rumors, altres).

Tecnològica: (Missatges telefònics, correus electrònics, difusió d'imatges sense consentiment, altres).

Material: (Ruptura de materials, sostracció d'objectes, altres).

4. OBJECTIU DE L'AGRESSIÓ:

5. CONSEQÜÈNCIES DE LES AGRSSIONS:

6. RESUM DE LES REUNIONS CELEBRADES, ESPECIFICANT ASSISTENTS, ACTITUDS DELS MATEIXOS I DATA DE REALITZACIÓ DE LES MATEIXES; AIXÍ COM DE POSSIBLES ACORDS ACONSEGUITS SI ES VA ASSOLIR QUALCÚ.

7. CONCLUSIONS:

(Data i signatura)

ANNEX 8H

INFORME DE LA DIRECCIÓ DE L'IES ..... DE ..... SOBRE LA SITUACIÓ D'ASSETJAMENT ESCOLAR DE ..... PEL SERVEI D'INSPECCIÓ

(Aquest informe té caràcter confidencial)

Centre: .....

Localitat: .....

1. DADES D'IDENTIFICACIÓ:

Alumne presumptament assetjat:

Nom: .....

Curs: ..... Edat: .....

Presumpte/s alumne/s assetjador/s:

Nom: .....

Curs: ..... Edat: .....

Presumpte grau d'implicació: Líder – Alt – Acompanyant actiu –
Acompanyant

Tipus d'observadors: (alumnes, professors, ...)

Origen de la sol·licitud: (Família, alumnes, tutor, ...)

2. LLOCS I DATES DE LES AGRESSIONS:

3. DESCRIPCIÓ DELS TIPUS D'AGRESSIONS I FREQUÈNCIA:

Verbal: (Insults, malnoms, amenaces, xantatges, coaccions, altres).

Física: (Cops, empentes, potades, bufetades, pallisses, assetjament sexual, altres).

Social: (Rebuig, aïllament, humiliacions, ridiculitzacions, rumors, altres).

Tecnològica: (Missatges telefònics, correus electrònics, difusió d'imatges sense consentiment, altres).

Material: (Ruptura de materials, sostracció d'objectes, altres).

4. OBJECTIU DE LES AGRESSIONS:

5. CONSEQÜÈNCIES DE LES AGRESSIONS:

6. RESUM DEL PROCEDIMENT DESENVOLUPAT:

7. MESURES APLICADES:

7.1. Protecció a la víctima

MESURA:

.....

RESPONSABLE/ES .....

7.2. Aplicació de mesures disciplinàries cautelars:

MESURA: .....

RESPONSABLE/ES .....

7.3. Obertura d'expedient disciplinari:

SÍ ..... NO .....

DATA ..... INSTRUCTOR/A .....

DATES DE L'ALUMNE/A .....

8. ALTRES MESURES I ACTUACIONS PREVISTES:

ACTUACIONS:

- Amb l'alumnat implicat.
- Amb el grup.
- Amb les famílies.
- Amb l'equip docent.
- Amb la comunitat educativa.

RECURSOS NECESSARIS:

TEMPORALITZACIÓ:

AVALUACIÓ I SEGUIMENT DEL PLA:

(Data i signatura)

DIRECTOR

8. BIBLIOGRAFIA

AVILÉS MARTÍNEZ, J.M. *L'assetjament escolar. Orientacions per a la prevenció i la intervenció*. STEI-i. 2006.

COLELL, J. I ESCUDE, C. *I tu, què hi pots fer? Maltractament entre iguals: viure i conviure a l'ESO*. Xtec. 2005.

CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CULTURA. *Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears*. BOIB Núm. 187 de 23-12-2010.

DIRECCIÓ GENERAL D'INNOVACIÓ. GENERALITAT DE CATALUNYA. *Projecte de convivència i èxit educatiu per als centres educatius de la Catalunya del segle XXI*. Document de treball del Departament d'Educació.

GOBIERNO DE CANTABRIA. *Protocolo de actuación para los centros educativos en casos de acoso entre compañeros*. Consejería de Educación. Curs 2007-2008.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS. *Programa de Prevenció i abordatge de les situacions de conflicte juvenil*. Programa de prevenció de situacions de conflicte juvenil. 2000.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS. *Acoso escolar (Bullying)*. Dirección General de la Oficina de Defensa de los Derechos del Menor (ODDM). 2005.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS. CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, CULTURA I UNIVERSITATS. *Esborrany d'avantprojecte de llei reguladora de la convivència escolar i de l'autoritat del professorat dels centres educatius de les Illes Balears*. 2012.

IES JOSEP MARIA LLOMPART. *Pla d'acció tutorial curs 2012-2013*. Document de centre.

IES JOSEP MARIA LLOMPART. *Servei de mediació escolar (material vari cursos 2010-2011, 2011-2012)*.

IES JOSEP MARIA LLOMPART. *Reglament d'Organització i Funcionament del centre (ROF) 2012*. Document de centre.

MOYANO, M. *Método Pikas: el método de repartir responsabilidades*. Document de treball-protocol. 2005.

Aquest document ha estat aprovat pel Consell Escolar el 19 de juny del 2013.